2-a Jaro. N-oj 13/14
(65/66)

APERAS S.A.T. SEMAJNE

24. Decembro 1925

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

Sidejo de la Redakci-Komisiono: Colmstrasse 1, Leipzig-Stötteritz (Germ.)
Sidejo de Ekzekutiva Komisiono de SAT 23, rue Boyer, Paris XX
Administranto: R. LERCHNER Colmstrasse 1, Leipzig-Stötteritz

LA SANKTA VESPERO

KONRAD DEUBLER

For de la strata bruo, en trankvila parto de la urbo inter neĝokovritaj arboj majeste konturas palacaj domoj, kies fenestroj hele brilas feston montrante. Melodiaj sonoj atingas la straton. Infanoj kantas Halelujaon, mire admirante la Kristarbon lumatan per dekoj da lumetoj, ĝojante pri la multaj belaj ludiloj kaj donacaĵoj. Kun ili ĝojas la gepatroj fierante pri siaj infanoj. Apud la feliĉa familia rondo staras ĝene kaj admirante infano de malriĉulo. En la mano ŝi havas la donacitajn dolĉaĵojn kvankam jam dankinte kaj adiaŭinte ŝi ne povas forŝiri sin de la por infano tiom impresplena loko. La moŝtaj gesinjoroj sentas kontenton, ke ili obeis al Kristana devo esti dum tiu tago bonfarema, ilin regis *la unu taga kompatemo*.



Rapidantaj homoj alcelas la hejmon; subbrake ili portas pli aŭ malpli da pakaĵetoj. Pordoj de kazernosimilaj domoj enlasas ilin — ilin, la homojn lacajn de dumtaga laboro. Ankaŭ tie oni festas la tagon. Patro kaj patrino ja laboris la tutan jaron en fabriko kaj hodiaŭ ili volas dediĉi la vesperon al la infanoj. En la malgranda ĉambro lumas la abio. La infanoj mire kaj admire ĉirkaŭstaras ĝin kantante la Halelujaon. La gepatroj ĝojas, ke ili povis per tutjara ŝparaĵo aĉeti por la infanoj kelkajn utilajn objektojn kiel ŝuoj, aŭ ĉemizoj kaj iom da sukeraĵoj. Nun tio kuŝas sub la arbo, la infanoj brilokule rigardas ilin kaj la patrino diras ĝojoplene: Vidu, la Kristinfaneto alportis ĉion por vi. Dum tiu tago anoj de Krista eklezio, de la eklezio de vero, plantas per mensogoj en la korojn de infanoj *la kredon, ke kompatema, ĉiopova Dio patre zorgas por la malriĉuloj.*

Tra la stratoj ankoraŭ vagadas sencele kaj malrapide homoj, homoj ĉifone vestitaj, froste tremantaj. Envie kaj dezirplene kelkaj rigardas la preterrapidantajn homojn vestitajn per varmaj manteloj aŭ peltoj. Aliaj avide staras antaŭ la elmontrejoj, malsaton sentante aŭ dezirante manĝaĵon por siaj familioj. Jen, unu malfermas dompordon, trairas la malhelan ŝtuparon kaj eniras ĉambron malvarman. "Patro, paĉjo!" alkrias lin infanoj, "Paĉjo, ĉu ne vidis vi la Kristinfaneton? Ĉu ĝi al ni ne venas? Ĉu ni ne estis obeemaj dum la tuta jaro? Kial ĝi venas ne al ni?" La patrino kline sidas sur benko mallaŭte singultante. "Ne al ni", diris mallaŭte la patro, "ne al ni, por senlaboruloj kaj invalidoj ne ekzistas Kristinfaneto." Tiu klarigo de l' patro pri efektiva *neekzisto* de kristinfaneto montras al la kompatindaj infanoj, kiuj nun devas cedi al la reala, neevitebla fakto de l' tago, kiuj eĉ ne havas ion por manĝi, apenaŭ ion por vesti sin, por ŝirmi sin kontraŭ la malvarmo, ke tiu Dio nur estas fantomo zorganta pri kredemo, obeemo — Kapitalo. Kaj *la ĉiopova Dio*, la Dio de la amo kaj kompatemo *plantas dum tiu tago* en koroj de infanoj *la penson de ribelo kontraŭ tia Dia ordo.*

Kun la germana delegacio laborista al Sovetlando

Post meznokto ni forlasis Rostov kaj post dekdu hora veturado ni atingis nian sekvantan celon: Kislovotsk. Antaŭ, dum la vojaĝo, ni haltigis en Mineralni Vodi, kie ni interŝanĝis kun la alpaŝitaj laboristoj de la urbo salutparoladojn. Tie ni ankaŭ ricevis donace bastonegon por germana kapitalistaro. Duan interrompon ni faris en Essentuki, kie ni rapide vizitis tri sanatoriojn, inter ili estis novkonstruita por hepatmalsanuloj, ĉio laŭ la plej novaj postuloj de la kuracoscienco. Kislovotsk kaj Essentuki troviĝas en unu de la plej belaj pezaĝoj de la kaŭkaza montaro. Jam sub la cara estrado estiĝis ĉi-tie sekve de iliaj cirkonstancoj kaj de iliaj mineralfondoj sanatorioj en granda nombro, en kiuj la antaŭaj burĝaj kaj kapitalistaj rondoj ripozis kaj resanigis la difektitan de diboĉa vivo sanecon. Hodiaŭ tiuj homoj ne plu estas videblaj, iuloke laboristoj kaj kamparanoj de ambaŭ seksoj loĝis en la domoj, sub la influo de bona klimato, bona flegado kaj nutrado kaj traktado de bonegaj kuracistoj ĉiuj malsanuloj havas la esperon regajni la perditan sanon. La pureco en la ĉambro agrable surprizis nin, la kuraciloj estis plej modernaj.

Dum interparolado kun la kuracistoj ni sciiĝis ke tiuj-ĉi, preskaŭ sen escepto, ĝis la jaro 1921 malsimpatiis kun la soveta sistemo, sed baldaŭ ili estus ekkonintaj, ke nur proleta ŝtato povas ebligi plej vastan disvolvigon de kuracmetodoj. Hodiaŭ, ili deklaris, ili estis subtenantaj la sovetsistemon.

Jaŭde la 30. aŭgusto ni eniris denove nian vagonaron kaj adiaŭis nin de tiu bela regiono, celante atingi Grozny-on, kie ni la venontan matenon je la kvara alvenis.

Grozny nur dankas sian signifon pro la olefondoj, malkovritaj antaŭ nelonge tie. Tiuj kampoj etendiĝas sur teritorio de ĉirkaŭ 15 kilometroj da longeco, 500 borturoj en la nova kaj 200 en la malnova partoj de la olekampo konsistigis kun prepariga fabriko la uzinon. La ekspluatado faris ĝis la revolucia societo de enkaj eksterlanda kapitalistoj kaj agentoj. Dum la politikaj ŝanĝoj 1917 ĉio estis forbruligita de la eksposedantoj, preskaŭ ĝisfunde ĉio estis detruita. Pro tio la rekomenco de la produktado treege estis malfacila, unue ĉar la daŭraj interbataloj pro la potenco ŝtata malhelpis progreson, kaj due, ĉar mankis por rekonstruo la mono. En la unua jaro de reproduktado oni nur gajnis 24 milionojn da pudoj (1 pudo = 16 kilogramoj), sed jam en la sekvanta administracia jaro oni povis rapide plialtigi la rezultadon. En 1924 la produktado jam montris la sumon de 120 milionoj da pudoj. Komparu tion kun la gajno de la jaro 1917 (108 milionoj) kaj vi vidos, ke la produktado jam superis tiun de la lasta antaŭrevolucia jaro. Por la nuna jaro oni esperas atingi 140 milionojn da pudoj.

Laboristoj estis en la tuta fabriko okupitaj 9000, sed pro la mekaniko de la produktadmetodoj oni povas liberigi multajn laboristojn por aliaj laboroj.

La salajro de la laboristoj estis tuj post la rekomenco tre malalta, komence oni nur povis pagi tri ĝis kvin rublojn kaj ofte la laboristoj devis atendi du monatojn antaŭ ol ili povis ricevi ilian salajron. Hodiaŭ la meza mongajno de laboristo sumiĝis 55 rubloj, sed al tio ankoraŭ oni devis nombri senkostan hejtaĵon, lumon kaj ofte loĝejon sen luprezo, krom tio la administracio pagas la tutajn kotizojn por la asekuro. Per tiuj krompagoj la salajro estas plialtigita je 33 %.

Preskaŭ samajn cirkonstancojn ni trovis en loĝeja afero. Dum la tempo antaŭmilite, loĝejojn nur ricevis altkvalitaj laboristoj kaj la majstroj, la aliaj, la granda amaso devis restadi en domaĉoj de la plej malbona stato. La nomo de homa loĝejo estis troigo de la faktoj. Por plibonigi tiun mizeron la administracio konstruis multajn novajn domojn, kaj renovigis la plej bonajn de la malnovaj tiel, ke nun povis loĝi homoj en ili. Krom tio du novaj klubdomoj ebligis la socian intervivon de la laboristoj kaj riĉenhava biblioteko kompletigis la bonan impreson, kiun ni forprenis el la naftafabriko.

Memoru pri renovigo de via abono por Sennaciulo!

La reston de la tago ni eluzis per vizito de unu al la oletrustoj apartenanta ripozdomo. Speciala klarigo pri ties stato superfluas, ĉar ankaŭ inde alviciĝis al la jam menciitaj de aliaj lokoj.

Vespere mitingo kun la enloĝantaro urbeta kaj la ruĝa armeo konvinkis nin de la sama entuziasmo kaj frata amo de rusaj kamaradoj, kiujn ni jam trafis dum nia ĝisnuna vojaĝo. *Willy Bennewitz (2378)*

(Daŭrigota)

Gazetaro en Sovetio

Tre bona kutimo jam stariĝis en Soveta Unio. — Eluzu do ni la tagon de ĉi-datreveno, por sumigi tion, kion ni prosperis fari en tia potenca fako, kiu per sia forto eĉ tronojn skuegas kaj nomiĝas gazetaro.

Malnova Rusio ne estis riĉa per sia presaro, kvankam kelkiuj gazetoj estis eldonitaj milionoble. Preskaŭ en ĉiuj fakoj de nia mastrumado ni dume ne atingis antaŭmilitan nivelon — nur en nia gazetaro ni ĝin jam delonge trairis. Laŭ kvanto de ĉiuspecaj gazetoj ni superis antaŭmilitan nivelon pli ol duoble — trioble.

Kaj nuntempe ni havas 595 nur porkamparanajn gazetojn, eldonataj en la plej diversaj anguletoj de vastega Sovetio, kies nombro (de gazetoj) dum pasinta jaro plikreskis je 200 %.

Saman apartan lokon okupas gazetaro, eldonata en naciaj lingvoj, ankaŭ preskaŭ forestinta ĝis revolucio. Malnova registaro persekutis nacian kulturon de malgrandaj popoloj, elstarigante antaŭen kulturon rusan. Idealo de soveta registaro — kulturo tuthomara, sennacia, sed por ĝi la vojo kuŝas tra naciaj kulturoj, kiun ĉiu malgranda popolo devas atingi kaj pli poste — trairi, superi.

Ĉiu, eĉ la plej eta kaj malprogresema popolo, kiu eniras en grandan "rondon familian", nomatan USSR, havas gazeton en sia propra parenca lingvo. Plej multe ĝia kvanto plikreskis dum la lasta jaro, kiam ĝi duobliĝis.

Duono de ĉiuj laboristoj de Sovetio estas konstantaj abonantoj de iu gazeto. Pli malbone estas afero ĉe kamparanaro, sed eĉ tie ni havas unu gazeton por 8—10 familioj.

Kreskas ne nur laborist-kamparana gazetaro — kreskas samtempe laborist-kamparana korespondanto. Ĉi korespondanto ne estas laŭ burĝa speco, nur klopodanta pri kvanto de siaj linioj kaj ricevanta per sia skribaĉo grandan profiton — sed estas nova forto, kiel ondo eniranta en literaturon el la plej profundaj spacoj de l' popolo kaj mem prisekvanta sian propran gazetaron. — (Sama dezirenda por "Sennaciulo").

Ilin ni havas preskaŭ 200 000 en la tuta Sovetio, ilin multaj insultas kaj primokas, ilin tre ofte persekutas kaj eĉ mortigas el sub angulo, sed laborist-kamparana korespondanto kun helpo de soveta registaro alte portas sian nemakulitan standardon.

Nia priskribo estus ne plena, se ni ne nomos ĉi-tie murgazetojn. Ili estas nova speco de gazeto, kies patrolando estas Soveta Rusio. Ĉie, kien ajn ni rigardos, en fabrikejo, en uzino, en lernejo, vilaĝo, kazerno, malliberejo — ĉie ni renkontos la murgazeton, tiun, tiel diri, lokan oficialan eldonaĵon.

Ni havas ilin entute 26 000, sed ilia nombro ĉiam kreskas kaj kreskas. Se ni priatentos, ke ĉia murgazeto apud si unuigas 5—10 personojn — skribemulojn, ankaŭ iom partoprenantajn je arto korespondanta — elmontriĝos, ke nia gazetaro okupis (kaj ĉiam pli multe okupas) neĉirkaŭpreneblajn fundojn de popolo.

Por ni nur restas ion diri pri "vojir, ado" de nia preso. La nombro de komunistaj gazetoj, organoj de partikomitatoj estas ne tre multe ĉi-tie, sed ĉiu gazeto, tiel aŭ aliel estas gvidata per opiniaro de tiu, kiu estas per ĉiuj konfesata gvidanto de ekbalanciĝantaj masoj sovetiaj — de RKP.

La libera vorto komunistema, preskaŭ ne ekzistinta ĝis revolucio (de 1912 ĝis 1914 eldoniĝadis nur unu komunista gazeto — "Pravda" ["Vero"] kiel pompa floro elkreskis sur nova Soveta grenkampo, riĉe sterkita per sango de laborista klaso dum batalo kontraŭ kapitalismo. Sub gvidado de RKP kreskas kaj ĝis nevideblajn ampleksojn elkreskas laborist-kamparana gazetaro, tute libere prisekvanta la bezonojn de laborula popolo, seninterrompe forĝanta homaron revolucieman, vekanta ribeleman opinion. *P. Kirjuŝin.*

La Gazetaro

La plej granda malamiko de la laboristo certe estas la burĝeca gazetaro. Tro multaj kamaradoj ne ankoraŭ sin demandis pro kio estas efektive la gazetaro. Krom la malgravaj aperaĵoj, kiuj nur servas personajn interesojn de kelkaj individuoj (tute kiel alia komerco), ĉiuj gazetoj potencaj estas subtenataj de trustoj financaj aŭ sendirekte de registaroj. Kaj la plej gravaj trustoj troviĝas evidente en la plej potencaj ekonomiaj landój, kiel Usono, Britio, Germanio ktp. En Britio la duono de la tuta gazetaro estis antaŭnelonge kontrolata de la fama Lordo Nordhcliffe (Daily Mail Times). Li kreis la "Amalgamated Press". Kaj malfermante la vortaron Laroune mi trovas je tiu nomo La Northcliffa Gazetaro energie servis la direktadon de la milito kaj la pravigon de la Entento. Tio evidente montras, kial oni organizas la "lastajn novaĵojn" ktp. Sed pro kio Lordo Northcliff kapablis regi tiom gravan gazetaron. Simple, ĉar lia potenco devenis nur de lia financa potenco kaj de la multaj interesoj, kiujn li havis en financaj societoj.

En Germanio, kiu ne konas la antaŭnelonge mortintan Stinnes. Tiu viro, dank' al liaj multegaj financaj interesoj, regis tutan industrion, grandan gazetaron. Kaj konsekvence preskaŭ ĉiujn registarojn. Lia helpanto estis Cuno. En la malgrandaj landoj okazas same. En Belgio, kiel la financisto Empain estas potenca, la eksĉefministro Theunis estis la servanto de la mastro.

Per plej frapanta ekzemplo mi volas ilustri ĉi artikolon. Mi volas paroli pri la malfeliĉa Francio. Ĉiuj aŭdis pri la misaventuroj de tiu lando en Maroko. En Parizo, la preskaŭ tuta gazetaro estas pagata de la banko „Banque de Paris et de Pays Bas". Estas ankaŭ tiu banko, kiu subtenis la lastatempajn ministrarojn por la milito en Maroko. Kiam ni konstatas, ke la "Banque de Paris et des Pays Bas" kontrolas *pli ol la duono* de la marokaj operacioj. Tiu societo sukcesis posedi la elektran forton, la akvan forton, la konstruan industrion ktp. kaj ĝi volas la "Riff". Pro kio? Pro la riĉeco subtera de la Riff. La franca Maroko ne havas subteron. Hodiaŭ tio estas nekontestebla. Male, la montoj de Riff estas senfine riĉaj, kiel en Alĝerio. La valoro de la fero entenata de la Riff certe valoras miliardojn da frankoj. Kia allogo por la "Banko de Parizo et de Pays Bas"! Tiu banko estas interesata en Maroko por *kvarcent okdektri milionoj.* Kaj tiu afero bone rigardata, montriĝas tuj kiel internacia afero. Efektive en la potenca gazeto "New York Herald" oni nur legas pri la valoro de la francaj oficiroj, pri la heroismo de la francaj batalantoj ktp. Tiuj entreprenoj devas kulturi la spiriton de la legantoj, per tio ili bezonas larĝan presservon. La ĉi supraj ekzemploj sufiĉas laŭ mi por montri la rilatojn inter la financo kaj la gazetaro.

Nun mi ankaŭ volas diri mian bedaŭregon scii, ke *multegaj* proletoj ankoraŭ legas tiujn figazetojn. Ili legas ilin ĉu pro la sporto, ĉu pro alia afero. Sed iom post iom la veneno agas. Ĉu la spiritostato de la popoloj en 1914 ne estas varma pruvo pri tio? Homoj stulte sin mortigantaj pro financaj interesoj kaj duonmortaj ankoraŭ kantante pri la "patrolando". Ĉu tio ne estas preskaŭ frenezeco? Ĝi estas simple la konsekvenco de la pagataj instruadoj de la gazetoj. Kaj nun ĉiuj proletoj devas vekiĝi. Ni devas konstati la grandan danĝerecon por niaj spritoj de potencega gazetaro. Ni devas ĉiuj kunigi por ke ni ekregu la gazetaron plej baldaŭ. La sportaj gazetoj, la konkursaj kaj premiaj gazetoj ne plu allogu venke nin. Nia malamiko plej potenca estas la gazetaro burĝeca, ni kontraŭbatalu ĝis morte ĝin.

Leo Bergiers.



Salajr-bataloj de la aŭstria laboristaro

La mizera vivstato de la aŭstria laboristaro kaj la senlima atakemo, kontraŭ la laboristaj protektleĝoj kaj rajtoj, de la aŭstria kapitalistaro, lastatempe kaŭzis en la malgranda Aŭstrio akrajn batalojn en formo de strikoj. Dum la lastaj kvin semajnoj en Aŭstrio strikis almenaŭ 20000 laboristoj kaj aliaj 40000 havis salajrtraktadojn kaj diferencojn. La unua kaj eble la plej akra estis la striko de la metallaboristoj en Donavitz Stirio. La "Alpine Montan", konata en tuta Aŭstrio kiel unu el la plej grandaj ekspluatejoj, traktas siajn laboristojn kiel sklavojn. De decembro la laboristaro ne ricevis eĉ groŝon da salajrplialtigo. Sed la ekspluatmetodoj ĉiam pli kaj pli akriĝis. La taga laborkvanto ĉiumonate estas plialtigata. Por atingi tiun ĉi laborkvanton la laboristoj devas fari la plej grandajn korpajn penojn, ĉar se laboristo ne atingas sian kvanton, la salajro estas plimalaltigata ĝis 50 %. Tiuj ĉi fiurĝmetodoj nature kondukas al la neatento de la protektdifinoj, la konsekvenco estas, ke en tiu ĉi uzino okazas tre multaj akcidentoj. La salajroj estas tiel malaltaj, ke mem la plej bone pagata laboristo povas aĉeti por horsalajro nur unu kilogramon da pano aŭ unu kvinonon da graso. La salajroj de la nekvalifikitaj laboristoj estas ankoraŭ multe pli mizeraj. Pro tiu terura mizeriĝo nature en la laboristaro ekiĝis granda malespero, kiu fine do devis eksplodi. 4000 laboristoj strikis kvar semajnojn heroe, sed fine ili devis pro manko de subteno, eniri denove la fabrikejon, atinginte tre modestajn plibonigojn rilate al la salajro kaj malsukceson rilate al la labormetodoj. Kelkaj centoj da laboristoj ankoraŭ estas maldungataj kaj atendas la momenton, kiam ili ricevos sian laboron. Plejparte ili estas la plej konsciaj kaj revoluciaj.

Preskaŭ samtempe okazis lokaŭto en *Steyr.* La plej granda metalfabriko de Aŭstrio provokis per siaj direktoroj laboristaron, 100 % organizita sindikate. La direktoroj volis puni la fabrikkonsilantojn kaj altrudi al la laboristaro labori laŭ la *Ford* sistemo, kontraŭ pago al la laboristoj por nur la mizeregaj aŭstriaj salajroj. Okazis demonstracio antaŭ la direktorejo. La puno estis la lokaŭto. Ok semajnojn la laboristoj kaj iliaj familioj suferis kaj malsatis. La sukceso de tiu oksemajna batalo estas jena. La interkonsento havas jenajn punktojn. 1. Tiuj laboristoj, kiuj ne agis kontraŭleĝe estos novdungotaj. 2. La maldungon de la oficistoj, la direkcio revizos kaj la maldungon pro ekonomiaj ŝparkaŭzoj estas prokrastataj. 3. La laborkontrakto de februaro 1925 estas plue daŭrigata senŝanĝe ĝis majo 1926. Ĝis majo oni traktas pri salajrplialtigo. 4. Salajrplialtigo ne okazas. Sed rigardante la mizeron la entreprenantoj pagos unu kaj duonan semajnsalajron, pagenda en du partoj nun tuj kaj la alian la 20. decembro. 5. La rekomenco de la laboro okazos laŭ "fabrikteknikaj eblecoj". Per tiu ĉi lasta punkto la fabrikestraro havas la eblecon prokrasti je longa tempo la novdungon de la laboristoj. Kiamaniere la striko estis gvidata montras tio, ke en la *viena* fratlaborejo de la "Steyra Metalfabriko" la laboristoj laboris 90 horojn posemajne anstataŭ 48. Pro tiu 5. punkto de la kontrakto de 4000 laboristoj estas ankoraŭ kelkaj centoj ne en laborejo kaj denove ne la nekonsciaj sed la konsciaj. Ankaŭ en aliaj metalfabrikejoj okazis strikoj ekz. ĉe Siemens kaj Halske A. G. finita per 4—6 % salajrplialtigo.

La tria granda kaj grava striko estis tiu de la bakistoj. La entreprenantoj de tiu ĉi metio gajnis milionojn per la pli malmulta kostiĝo de la greno kaj faruno en la lastaj monatoj. Por la pli bona klarigo: unu bulko kostis 700 kronojn kaj pezis 4 dekagramojn, la faruno plimalmultekostiĝis sed la prezo de la bulko restis tiel longe la sama, ĝis la malaltiĝo de la farunprezo atingis ĉe 4 dekagramoj da faruno pli ol 100 kronojn. Per tiu ĉi ago nature la bakistmajstro gajnis treege. La baklaboristoj havas ne sufiĉajn salajrojn kaj postulis 12% salajrplialtigon. Tio estis tiel malmulte, ke la prezo de la bakaĵoj per tiu plialtigo tute ne estis tuŝata. Sed la entreprenantoj en la burĝaj gazetoj skribis longegajn artikolojn pri la mizero de la bakistmetio, kaj se ili nun devus ankoraŭ pagi 12% pli da salajro, ili ruiniĝus kaj ne restus alia eliro ol plialtigi la prezon de la bakaĵoj. La entreprenantoj provis unue la koleron de la popolo kontraŭ la panprocenteguloj forŝovi al la laboristoj kaj due doni al si la pretekston de prezplialtigo kaj de pli granda profito. La bakistoj tamen strikis kaj atingis 5%. La tuton nun devas porti la proletoj. La bakaĵoj nun plimalmulte pezas kaj kostas la antaŭan prezon.

La nombro de la senlaboruloj nun jam denove kreskas konstante kaj nun jam ampleksas je 20000 pli ol la saman monaton de la pasinta jaro. Pasintjare la senlaboreco atingis sian plej altan staton kun 230000. Grandega nombro senlaboruloj en ŝtato kun 6000000 da enloĝantoj. Kaj laŭ tio oni povas kalkuli, ke eble nunjare la senlaborulnombro atingos 300000. Tio signifus, ke ĉiu tria laboristo estus senlabora. La tuta ĉe ni en Aŭstrio nomiĝas ŝtata saniĝo. Bela elrigardo en la estontecon. Ĉiu tria laboristo senlabora kaj la ankoraŭ laborantaj malrapide pli kaj pli mizeriĝontaj. Bela vivo en kapitalista Aŭstrio. Ĉu ne?

M. Scheithauer (2364)

Antaŭ gravaj okazintaĵoj en Aŭstrio

Aŭstrio nun travivas tre viglajn tagojn. Strikoj kaj lokaŭto estas sur tagordo. La senlaboreco pligrandiĝas ĉiutage kaj la mizero atingis novan gradon de profundeco. La mizero ne haltiĝis ĉe la manlaboristaro, ĝi estas ankaŭ same terure sentebla ĉe la intelektularo, same kiel ankaŭ ĉe la malgrandaj vendistoj. Jam kelke da jaroj batalas la posedantoj de rentpaperoj pro valorigo de iliaj rentoj. La tiama financministro Schumpeter deklaris, ke krono estas krono kaj nun ricevas la antaŭmilitaj malgrandaj ŝparemulo por la donitaj orkronoj senvalorajn Seipel paperkronojn. La plej granda parto de tiuj ŝparemuloj estas laboristoj kaj malgrandaj rentistoj. Ĝis nun ili malgraŭ multaj amaskunvenoj kaj demonstracio atingis nenion de la registaro. La ekonomia situacio ne eltenus tian valorigon, komunikas la registaro. Sed tamen ekzistas en Aŭstrio rentistoj, kiuj ĝuas plenan simpation de la registaro kaj de la parlamenta plimulto. *Tiuj estas la domposedantoj.* Ankaŭ ili klopodas jam de longe valorigon de la luprezoj por la loĝejoj. Kompare al la malgrandaj ŝparemuloj, kiuj perdis entute la ŝparitan monon, la domposedantoj tuj ricevis de la registaro la promeson, ke ĝi per speciala leĝo plenumos iliajn dezirojn. Jam antaŭ monatoj proponis la kristansocialista partio en la parlamento proponon pri senvalidigo de la leĝo por ŝirmi la loĝejluantojn. Kvankam la leĝo jam plimalboniĝis per tio, ke la luantoj devas nun pagi la riparkostojn de la domoj, tamen la leĝo ĝisnuna signifas, ke la laboristo ankoraŭ ne atinginte la antaŭmilitan salajron, ĉe pli altaj vivkostoj loĝas pli malkare, ol antaŭmilite. La S. P. komencis plej viglan batalon kontraŭ tiu atako. Multaj amaskunvenoj estis organizitaj kaj en la parlamenta komitato al kiu la propono estis transdonita, sukcesis la socialdemokrataj deputitoj per plej efika obstrukcio, malhelpi la efektivigon de la friponaj intencoj de la kristanlaborista partio. Sed ankaŭ la domposedantoj ne dormis. Ili tre ofte kunvenis, siaj paroladoj estis tre sovaĝaj. Kiel elektintoj de la kristanoj, ili minacis el ties deputitoj, ke ili fondos propran partion, ke ili organizos strikon ktp.! La registaro nun ŝajnigas, ke ĝi sub tia premo estas devigata en ĉi direkto ion entrepreni kaj ĝi publikigis registaran projekton tiurilatan. Sed la aŭstria laboristaro bone scias, ke la vera reganto de Aŭstrio, sinjoro D-ro prelato Seipel ordonis tiun paŝon kaj la registaro Ramek nun rapidos la ordonon plenumi ja pli, ĉar multaj kristanaj deputitoj mem estas domposedantoj.

Kiel nun aspektas la registara projekto? Post 15 monatoj estu la luprezo de la antaŭ milito 6000 obligita. Se ekz. por ĉambro kaj kuirejo, la kutima loĝejo de laboristo, la luprezo antaŭmilite estis 30 orkr. po monato, li pagu nun kun la diversaj impostoj kaj la riparkostoj 22 ŝil. kaj ankaŭ pli. Por ĉambro, ĉambreto kaj kuirejo estas la prezo 30 ŝil. po monato. La meza salajro de laboristo estas 30—35 ŝil. po semajno. Rimarkinde estas, ke la riparkostoj antaŭmilite pagis la domposedantoj. Krom tio kompreneble ili ricevas la libervolan maldungrajton kaj post la jaro 1927 ankaŭ la libervolan plialtigrajton de la luprezo ktp.

Tio sufiĉas por montri la kriman intencon de la aŭstria registaro. La aŭstria popolo kolektiĝas por kontraŭbatali tiun impertinentan atakon de la plej nigra reakcio. Tuj post publikigo de la registara projekto alvokis la S. P. la popolon al 313 amaskunvenoj sole en Wien, sed fakte devis 451 okazi. Pli ol 400000 luantoj diverspartiaj penis por protesti kontraŭ la registaran atakon. Ankaŭ la vendistoj ekkriis en la kunvenoj, ĉar ankaŭ por ili signifos la efektivigo de la registara projekto plenan ruinigon.

La situacio nun estas jena: Nenia pli malaltigo de la premegantaj impostoj, nenia plialtigo de la salajroj, ne plenumo de la postuloj de malgrandaj ŝparemuloj, ne efektivigo de la asekuro kontraŭ aĝo, invalidiĝo kaj morto ktp. sed efektivigo de intencoj, tiuj signifas plian sklavigon de la popolo kiuj signifas pli, pli teruran loĝejmizeron. En la kunvenoj la registaro ricevis la necesan respondon, la aŭstria popolo pruvos, ke ĝia pacemo kaj toleremo ankaŭ havas limojn, ke ĝi ne plu estas ema, per tiu manpleno de rabistoj ankoraŭ pli mizeriĝi. - *Jos. Slezak.*

Komento

de "Daily Herald" (2. 12. 25) pri la fakto ke subkuŝanta motivo de "Locarno" estas la forta deziro de la regulantoj de Eŭropo plifortigi kapitalismon, kaj ĉirkaŭfosi sin kontraŭ ekonomia ŝanĝo. "Kiel la laboristaro povas kontraŭi tiun ĉi klopodon?... Nun estas oportunaĵo fari ĝin ..."

"Socialistoj en ĉiuj landoj povas kunveni kiel faris la kapitalistoj. Ili povas interkonsenti pri kontrakto ... povas decidigi ĉiujn sindikatulojn, inkluzive de niaj rusaj kamaradoj aliĝi en unu sindikata internacio. Nenio estas pli urĝa en tiu ĉi momento, nenio estas pli esenca al eŭropa laboristaro, ol ke tiu ĉi movado en la direkto al unuiĝeco sukcesus."

"Sole per unuiga klopodo bridiĝos la senkompata ekspluatado de laboristaro, sole per la plialtigo de la komuna movado super ĉiuj personaj kaj naciaj brudisputoj atingiĝos la nova sociordo. Laborklasaj gvidantoj malsukcesos en sia devo, se ili ne agas en tiu ĉi spirito."

Inkvizicio en unu el la Kaunaj Policejkvartaloj

Konata litovano Pranas M. rakontas en litova gazeto, "Lietuvas Zinios" jena: La 6. de antaŭa monato je la sesa horo frumatene irante en Kunon sur Laisves Aleje apud Daukantas strato mi renkontis ebrian homon je nomo P. Laŭrinairiĉius, kiu komencis min insulti kaj turnis sin al la policisto Kasis Radziunas, kiu tie staris, ke li min arestu. La lasta, kiu jam delonge estis je mi kolera, tuj forkondukis min en policejkvartalon. En la policejo mi klarigis al la dejora policisto Skeris, ke mi ne estas ebria. Mi petis fari protokolon, ĉu mi estas en io kulpa kaj min liberigi. Ne respondante al mia peto, Skeris puŝis min en arestĉambron. Tie per helpo de policisto Padziunas. Skeris kunligis miajn piedojn kaj manojn kaj pendigis min sur krado de la fenestro per mallevita malsupren kapo. Miaj petegoj, ke oni min ne turmentu, malsukcesis. La

policistoj ridegante eliris el la ĉambro kaj ŝlosis la pordojn. La policisto Padziunas reiris al la posteno, kaj en ĉeesto de multaj fanfaronis per siaj agoj. Al mi en tiu situacio alfluis la sango al kapo kaj mi svenis. Feliĉe en tiu sama arestĉambro troviĝis unu arestita Sanauskas. Ekvidante, ke mi svenis S. disŝiris la ŝnurojn kaj liberigis min de la ŝtipo.

S. Rochkindo.

Striko de teksistoj en Bombay

Jam duan monaton daŭras striko de kotonindustriaj laboristoj en urbo Bombay (Hindio). La striko eksplodis responde al provo de kapitalistoj depost la 1. sept. ĉi-jara, malpligrandigi la salajron. La kapitalistoj siaflanke elmontris obstinecon, kaj en komenco de oktobro ĉirkaŭ 40 000 strikantaj laboristoj estis jam lokaŭtitaj. La saman sorton atendas ankoraŭ ne malpli ol 100 000 tekslaboristoj.

Proksimume, el 100 ŝpinkaj teksfabrikoj de Bombay, laboras nur 3 entreprenoj. La laboristoj-teksistoj, plej-multe venintaj el ekstere, iom post iom deziras al la hejmaj vilaĝoj. Pro tio la striko povas daŭri nedifinitan tempon. Krome, ne unu el la kontraŭbatalantaj grupiĝoj, ion entreprenas por interkonsentiĝi.

La movado de Bombay-teksistoj ne estas tute okaza. Ne okaze ankaŭ estas ke striko eksplodis ĝuste en Bombay. La striko havas profundajn radikojn, kaj povas ludi grandegan rolon en la tuta batalo de l' tutmonda proletaro.

Necesas konsideri, ke Hindio ankoraŭ antaŭ la milito okupis gravan lokon en la monda teksindustrio. Jam en la jaro 1914, ĝi laŭ kvanto de kotonaj ŝpiniloj (6,4 milionoj) cedis nur al 5 landoj: Anglio (52 mln.), Usono (31 mln.), Germanio (11,4 mln.), Rusio (kun Polio kaj Finnlando) (9,2 mln.) kaj Francio (7,4 mln.). Dum la mondmilito pro malpliviglîĝo de la mondaj komercinterŝanĝoj, treege malgrandiĝis ankaŭ importo de anglaj teksaĵoj en Hindio, kio antaŭenpuŝis disvolviĝon de propra industrio.

Dum la mondmilito "reĝoj" de hindaj teksaĵoj kaj ŝpinaĵoj ricevis egajn profitojn. Sed *post* la milito, paralele al pliakriĝo de konkurenco kun anglaj kaj japanaj teksaĵoj, komencis malboniĝi la stato de la hindiaj fabrikistoj. Krom tio, anglehindia registaro ŝarĝis la lokajn teksaĵojn per 3½ procenta imposto.



Rezulte, la profitoj treege malgrandiĝis kaj la fabrikistoj penas ŝtopi siajn malprofitojn je konto de la laboristoj.

Sed kia estas la ekonomistato de la tekslaboristoj? Jen estas vico de l' ciferoj kaj faktoj, kiuj montros tion tre elokvente.

Unue "leĝoj pri laboro" koncernas certe ankaŭ la tekslaboristojn, sed laŭ ĉi-leĝoj laboristoj havas 60 horan laborsemajnon, kaj estas permesita infanlaboro komence de 12 jara aĝo. Poste: la Bombay'a laboristo ricevas mezan laborpagon ne pli ol 30—35 kop. ĉiutage. Oni pagas por lia laboro nur ĉiumonate, kaj nur post kiam pasos 2 semajnoj post eliaborita tempo. La hindia teksisto sin nutras pli malbone ol oni nutras enkarcerigitojn. Loĝejkondiĉoj de la laboristoj malmulte diferencas de la brutoj. Pro tiuj kondiĉoj estas tute kompreneble, ke meza infanmortado ekz. en jaro 1921 egalis 667 el ĉiu milo da infanoj.

Strikas la Bombay-teksistoj jam ne unuan fojon. Ĉe ili ankoraŭ ne estingiĝis memoro pri la amasa striko de la kotonindustrilaboristoj de Bombay en jaro 1919, en kiu partoprenis ĉirkaŭ 200 000 tekslaboristoj. Ili bone memoras, ke tiam ili atingis la malpliiĝon de la 12 hora labortago ĝis la 10 hora, kaj la plialtigon de la salajro je 20—40 proc.

Sed ĉu sukcesos venki Bombay-teksistoj dum la nuna batalo? Al tio respondi estas malfacile.

La laboristoj estas disaj. Ili ne havas porstrikajn monkapitalojn. Ili ne povas esperi la helpon de la sindikatoj, kiuj rilatas al la striko kun nekaŝata malamikeco. Kaj se la striko pasas dume ankoraŭ sukcese, la Bombay-teksistoj ŝuldas tion ekskluzive al la sento de la klasa solidareco, kiu ilin subtenas.

Nur solo estas klara: malsukceso de l' striko frapus ne nur la hindian proletaron, sed sendube ankaŭ influus malgrandiĝon de la salajroj en la aliaj landoj kun larĝe disvolvita teksindustrio.

Elrusigis *K. F.*

Produkto kaj konsumo de karbo

La karbekonomio tutmonda estas prezentata en jus eldonita statistiko de la regna karbfakularo. Laŭ tiu statistiko la karbprodukto de la jaro 1924 estas 1 167 000 000 tunoj, aŭ 15 000 000 tunoj malpli ol dum la jaro 1923 kaj 50 000 000 tunoj malpli ol 1913. Dum la unua duonjaro 1925 la produkto malpliiĝis en ĉiuj landoj — kalkulita laŭ tuta jaro — preskaŭ 27 000 000 tunoj. En ĉiuj landoj ne povis esti konsumita la produktaĵo, ĉar la provizo estas tre ampleksa kaj daŭre pligrandiĝas. La produkto tutmonda dum printempo 1925 superis la konsumon — singardeme taksata — je 240 000 000 tunoj. La partopreno al la tutmonda karbprodukto flanke de Eŭropo estas 47 proc., sekvas Ameriko 44 proc. Inter la eŭropaj karbproduktantoj gvidas Anglio kun 237 500 000, en Germanio 119 000 000, Francio (inkl. la novaj karbteritorioj) 44 000 000 (sen ili 38 700 000) Belgio kaj Super-Silezio po iom pli ol 23 000 000 tunoj.

Komparo al la jaro 1913 rezultas, ke Anglio atingis dum la jaro 1923 96 proc. de ĝia antaŭmilita produkto. Germanio atingis 1919 62,8 proc., 1920 76,3 proc., 1922 84 proc. de la iama produkto. Francio atingis 96 proc. kaj Belgio superis la antaŭmilitan produkton.

La dungitaro de la opaj landoj atingis

jenajn nombrojn. Germanio okupis antaŭmilitatempe 515000 laboristojn, dum la jaro 1924 estis okupitaj 580000. Anglio okupis 1913 1127890, dum la jaro 1924 1179281 karbministojn. Francio pliigas ĝian laboristaron de 195833 al 304000; Belgio de 146084 al 168016.

La produkto de brunkarbo tutmonda pligrandiĝis pro kelktempa ŝtonkarbmanko precipe en Germanio. La koaksprodukto malpligrandiĝis akorde al la ŝtonkarba. La evoluo tutmonda de la ŝton- kaj brunkarbkoaksproduktoj montriĝas per jenaj nombroj, (laŭ 1000 tunoj).

	1913	1924
Ŝtonkarbo	1 217 000	1 167 000
Brunkarbo	124 989	161 000
Koakso	107 279	92 321

Se la jaro 1913 estas konsiderata laŭ 100 proc., tiam rezultiĝas jena evoluo:

	ŝton-karbo	brun-karbo	koakso
Produkto tutmonda	95,9	128,8	82,9
Germanio (nuna)	84,4	142,5	68,7
Anglio	93,7	—	104,8
Saarteritorio	106,1	—	12,5
Francio	96,5	118,6	114,2
Belgio	102,6	—	118,1
Usono	97,7	276,6	94,3

La laboro de la laboristaro ludis gravan rolon en la priparolo de la karbdemando tre longan tempon. Se nur estas konsiderataj la karbdehakistoj — kiel veraj produktantaj laborfortoj — tiam la produkto ŝtonkarba estas po labortago kaj kapo — 1913 — 100%, dum la unua kvaronjaro 1925 en la distrikto Dortmund 109,1 proc., en distrikto Aachen 97,8 proc. en Super-Silezio 98,7 proc. Ĉe la gajno de brunkarbo la produkto rilate al 1913 dum unua kvaronjaro 1925 po tago kaj kapo en meza Germanio subtere 102,9 proc., surtere 153,3 proc., en distrikto Kolonjo surtere 133,4 proc., oriente de la Elbo subtere 67,6 proc., surtere 132 proc. La antaŭmilitaj nombroj do preskaŭ estas atingitaj kaj parte eĉ superitaj.

Malpliigon de karbkonsumo efikas ankaŭ la pliigita eluzo de akvoforto, la progresoj de la elektrigo, nome ĉe la fervojo, la uzado de hejtoleo, precipe ĉe la ŝiparo.

SAT-ano 1378.

Klasbatalo en Palestino

Lan Abuzam

Palestino apartenas al tiuj landoj, kiuj komencis evolui nur post la mondmilito. Dum la milito ĝi servis kiel militteatro por la turka-germana kaj angla-franca armeoj, kiuj ĝin egalgrade ruinigis kaj mizerigis.

Post la mondmilito, sub la influo de l' angla imperiismo iom malfortiĝis la indiĝena mastrumado, sed la angla-cionista imperiismo samtempe fondas novan ekonomion.

Palestino, komprenéble, estas ŝatinda peco por la brita buŝego, sed ne tiom pro siaj naturaj riĉecoj, kiom pro sia geografia situo. Ĝi ja estas la ŝlosilo por la proksim-oriento. Por konservi ĉi ŝlosilon, estas necesaj armeo, strategiaj fervojoj ktp. Palestino estas unu el la malmultaj kolonioj, kiuj preskaŭ ne havas deficiton en la ŝtat-buĝeto. La rimed-fonto estas impostoj, pagataj de l' felahoj, de l' urbanoj (precipe, de l' hebreaj almigrintoj), ankaŭ spezon donas la importo de l' anglaj varoj. La aĉetebleco de l' loka merkato pligrandiĝas pro la senĉesa hebrea enmigrado.

Dum la lastaj 6 jaroj enmigris ĉ. 50000 hebreoj, fondintaj multajn urbojn kaj vilaĝojn, kaj kiuj fariĝis bonaj agentoj de l' eŭropa industrio. En diversaj branĉoj de l' industrio estis enmetita ĉ. 4000000 f. st. da hebrea kapitalo.

Sed la vivkondiĉoj de l' indiĝenaro plimalboniĝas. Kreskas la industrio, sed ankaŭ la klasaj kontrastoj.

Tio estas ekzemple videbla el la jena tabelo pri strikoj okazintaj dum la lastaj 7 jaroj:

	nombro da strikoj	strikintoj	striktagoj
1919	1	40	560
1920	3	44	591
1921	9	233	3775
1922	9	466	1993
1923	27	634	6044
1924	32	996	19782
1925 (januaro ĝis majo)	30	1334	18873

Ĉiu estu kunlaboranto por Sennaciulo!

Ni vidas, ke kreskas la nombro da strikoj kaj da strikantoj, pliseriozigas plilongiĝas la strikoj.

Pro konkurado kontraŭ la indiĝena industrio, la hebrea kapitalisto emas dungi hebreajn laboristojn, sed la hebreaj labormanoj estas pli karaj ol la indiĝenaj kaj por gajni profiton, la entreprenistoj penis maksimume ekspluati la dungitojn. Tio estis unu el la ĉefaj kaŭzoj de l' oftaj konfliktoj kaj strikoj. La konfliktojn ankaŭ ne eblis forigi la organizado de malica kapitalista elpensaĵo: laboristaj gildoj.

La kapitalistoj penas mildigi la interrilatojn inter la laboro kaj la kapitalo. Sed vane. La klaskontrastoj kreskas kaj ne tro pace estas konstruata la "nacia hebrea hejmo". 70% el la strikoj finiĝis kompromise, nur 18% malvenke.

Ankaŭ la indiĝenaj laboristoj komencis organiziĝi, konfliktoj kaj strikoj en la entreprenoj, kie ili laboras, plioftiĝis.

En Jaffa, Nablus, Khaifa serio da strikoj (veturigistoj, bakistoj) finiĝis plenvenke.

La strikojn subtenis precipe la hebrea laborista unio "Histadrut". Pasis la tempo, kiam oni afirmis, ke la klasbatala ideo en Palestino estas objekto "importita". La lastajn jarojn ĝi fariĝis fakto konsiderinda.

(Espigis V.)

Balotiro al Parlamento en Latvio

Kvankam de balottempo forpasis jam preskaŭ du monatoj, tamen mi opinias interesaj por la tutmonda laboristaro la okazaĵojn antaŭ kaj dum balottagoj en nia "libera demokratia" lando. La homo, kiu travivis ĉi-ĉiujn primokojn, insultojn, ĉikanojn ktp. kaj precipe, se li estas homo konscia nepre demandos sin, pro kio la proletaro batalis la tutan sian vivon, tolerante tiom da suferoj: malliberigon, ekzilon, malsaton kaj malvarmon kaj oferante sian la plej karan trezoron — la sanon, eĉ sian vivon? Ĉu pro tio, ke oni nin denove daŭrigu primoki kaj ĉiel malhonori, ĉu pro tio, ke mizero kaj morto eble estas tre plaĉa sentiĝado aŭ ĉu por ĉiam forigi subpremantan nin parazitaron kaj starigi vere puran proletan fratan sociordon?

Jam tri ĝis kvar semajnojn antaŭ la balottagoj komenciĝis tiel nomata balotbatalo. Ĉiuj partioj, grupiĝoj faris sian eblon, superŝutante sian kontraŭulon per koto. Ŝajnis, ke en Latvio ne ekzistas plu homo, kiu ne estus ŝtelisto, rabisto, trompisto entute bandito. Precipe dum ĉi-tagoj suferis la latvia laboristaro. Primokita, prikraĉita la laboristaro, tiu la plej honesta, ŝatinta parto de la homaro, kies persisteco, volo kaj sinoferemo nur ebligis la demokratian sociordon, devis toleri insultojn, ĉikanojn, atakojn abomenajn, neaŭditajn eĉ dum cara reĝimo. Ne malpli penegis la ekleziularo precipe katolika. Estis dimanĉo. Sur bazaro proksime de preĝejo okazis kunveno de la laboristaro kaj kamparanaro. Ekaŭdinte pri ĉi-neaŭdita krimo la pastro en "sankta" ornato kun bastono en la mano ĵetis sin sur laboristojn por forpeli la diablojn, difektantaj la kristanecan spiriton de diidoj. En preĝejoj de sur kanceloj la pastroj predikadis pri danĝero, minacanta al la tuta homara civilizo (kapitalo) kaj kondamnadis. Ili minacadis al ĉiuj por la laborista balotlisto voĉdonontaj per infero, per rifuzo bapti iliajn infanojn, edzigi, eĉ enterigi. Tamen pli ol ĉiuj suferis la profuniuloj — sendependaj, niaj la plej konsciaj kamaradoj. Tuj post enmanigo de la kandidatlisto al parlamento, la elektkomisiono redonis la liston kaj post unu horo la tuta kandidataro estis arestita. La sola kaŭzo — ilia komunistemeco. Interalie estis arestita k-do Linardo Laicen (nun jam liberigita) profunia kandidato nur pro tio, ke en jaro 1923 li agitadis por profuniaj kandidatoj al tiama parlamento. Strange, ke la registaro ekmemoris pri tiu "krimo" nur post du jaroj kaj rekte antaŭ la balotiro. Multaj estis arestitaj pro kvazaŭ falsigitaj pasportoj, kiuj post balottagoj tamen evidentiĝis tute ĝustaj. Armeestroj ordonis, por ke subuloj post laŭkonscia voĉdono redonu restintajn balotlistojn. La kaŭzo konata.

Malgraŭ ĉi-malhelpoj kaj persekutadoj la popolamasoj ne lasis sin timigi kaj

voĉdonis por sia listo laborista, krom kelkaj stultuloj ektimintaj dian punon.

Jen la rezultoj de balotiro:

	1925	1922
Socialdemokratoj	33	31
Kamparana unio (dekstr.)	16	17
Demokr. centro	5	6
Radikal-socialistoj	4	7
Germanoj	4	6
Kristanoj	4	6
Senpart. dekstruloj	3	4
Faŝistoj	2	4

ktp.

Sekve el 100 parlamentanoj la maldekstruloj okupas 37 mandatojn, alkalkulante la radikal-socialistojn. *Neŭtralulo.*

Negro-laborista kongreso en Usono

Fine de la monato oktobro okazis en Chicago la unua kongreso de negro-laboristoj en la Unuigitaj Ŝtatoj de Ameriko. Ĉi-kongreso malfermas tre interesan paĝon en la praktiko de la laborista movado en Usono. Elmontriĝas, ke la negro-laboristoj estas duon-infanoj ankaŭ en la laborista movado.

La burĝaro kaj la burĝa nigraspirita socio rigardas de supre sur la nigrohaŭtulojn, aljuĝas en granda vico da ŝtatoj ĝis la hodiaŭa tago kromleĝojn rilate negrojn, izoligas ilin kiel leprulojn de la blanka socio kaj evitas ĉiam kuntuŝon kun ili. Krome, nature, tiajn kuntuŝojn, kiuj povas pligrandigi iliajn proprajn profitojn. Tio okazas en la libereca Usono, kiu pretas ĉiumomente batali por libereco, egaleco kaj frateco . . . ĉe aliuj.

Sed ne plibona estas la rilato al la negroj ankaŭ en la laborista Ameriko. La "Amerika Laborista Federacio" estas eĉ sur la papero malfermata por ĉiuj laboruloj, sen diferenco de nacio kaj raso, sed efektive fermataj estas la pordoj de la "unuiĝoj" por la negraj laboristoj kaj oni faras al ili grandegajn malfacilaĵojn ĉe la akcepto.

Kaj ja devis esti tute alie. La nigra malkara laboro estas ne nur konkurenco, sed grava danĝero por la blankaj laboristoj. Kaj kompreneble, ke ne iu alia, sed ĝuste laborista movado devis elmontri la plej profundan intereson al ĉiuj ĉi suferoj kaj drakonaĵoj praktikataj de la blankaj mastroj rilate al la nigraj sklavoj.

La "Amerika Federacio de Laboristoj" tion ne faris. Eĉ ne emis fari. Tio estas rezultato de ĝia politiko ĝenerale, kiu pro la Gompersistaj gvidantoj ĉiam servis la interesojn de la kapitalistoj. Ili timas akcepti tian malkaran laboristforton, kiu sendube kondukus la tutan laboristan movadon sur novajn relojn de klasbatalo.

La negro-laboristoj komencis mem organiziĝi kaj kunigas siajn fortojn por plibonigi la ekonomiajn vivkondiĉojn kaj trarompi al si vojon al la "unuiĝoj".

La Leaderoj de la "Am. Fed. of Labour" kontraŭstaris ĉi-provon kaj ĝin stampis kiel verkon de komunistoj, plimalbone, kiel verkon de Moskvo . . .

Kompreneble, ke ĉi-tio ne povis influi la negro-laboristojn kaj kunvenis la kongreso reprezentante multajn milionojn da nigraj salajruloj. Inter la rezolucioj akceptitaj de la kongreso estas menciinda ti-kiu respondas rekte je la atakoj de Grin, la prezidanto de "Am. Fed. of Labor". Ĝi deklaras, ke ĉi-atako tute ne diferenciĝas de la atakoj, kiujn faras la kapitalistaj mastroj kaj ke ĝi celas la neallason de la unuiĝo inter blankaj kaj nigraj laboristoj. Ĉiuj rezolucioj de la "Am. Fed of Labor" por la negroj-laboristoj estas ne io alia ol paperpeco sen konkreta valoro.

Dua rezolucio de la kongreso postulas forigi ĉiujn limigojn kaj kromleĝojn rilate negrolaboristojn sur la kampoj ekonomia kaj politika kaj ke unuiĝu ĉiuj laboristaj fortoj sen diferenco de raso kaj sekso por kontraŭbatali la kapitalistan ekspluatadon.



Tio estas sendube grava kaj serioza komenco, kiu nepre havos influon sur la pluan evoluon de la tuta laborista movado en la unuigitaj ŝtatoj de Ameriko.

El "Naje Arbeter Welt",
organo de la Poale-Cijon: *Jak (227).*

Dek viktimoj de bulgara teroro

En nuna Bulgario regas neimagebla teroro. La reakcia registaro de profesoro Cankov persekutas ne nur komunistojn, laboristojn kaj kamparanojn, sed ankaŭ instruistojn. Jen la listo de 10 geinstruistoj, kiuj fariĝis la viktimoj de la bulgara reakcio.

1. *Ĥr. Georgiev,* estinta prezidanto de vilaĝa lerneja komitato. Oni lin arestis kune kun aliaj je 12. horo nokte, vekinte lin per bomboj. K-don Georgiev oni forveturigis en arbaron, kie li estis beste turmentita kaj poste mortigita.

2. *Anna Majmukova,* redaktorino de la ĵurnaloj "Laboristino" kaj "Egaleco", en la daŭro de multaj jaroj estis instruistino, subskribis la alvokon de "Internacia Komitato por propagando" en jaro 1921 en la nomo de la bulgara kom. frakcio.

3. *Lambi Kondiev,* estinta deputito, redaktoro de la gazeto "Instruista Fajrero", sekretario de bulgara sekcio "Internacio de laboristoj por klerigo".

4. *Marin Popov,* estinta deputito de kamparana unuiĝo, instruisto de popolaj lernejoj.

5. *Raina Kandova,* instruistino, mortigita kune kun la infanoj en malliberejo.

6. *T. Samodumov,* scienculo, pedagogo, verkisto, mortigita en malliberejo.

7. *Ĥ. Mednikarov,* instruisto, macedona revoluciulo.

8. *M. Janĉev,* lerneja inspektoro.

9. *A. Dimitrov,* instruisto.

10. *Ĥ. Sankov,* instruisto.

Dek viktimoj de sanga teroro en Bulgario — nur malgranda guto en tiu maro de sango, kiun elverŝis la registaro de kaptranĉistoj kaj mortigistoj, gvidata de la profesoro Cankov. Inter centoj kaj miloj de vivoj de la plej bonaj batalantoj por liberigo de elturmentita Bulgario, el la premo de bienposedantoj kaj burĝoj, tiuj ĉi dek nomoj de instruistoj kaj agantoj de klerigado inter laborantaj popolamasoj de bulgara popolo okupas respektindan kaj gloran lokon egale kun la nomoj de laboristaj kaj kamparanaj revoluciuloj martire pereintaj sur la pendigiloj kaj en turmentejoj de bulgara reakcio.

Tiujn ĉi 10 nomojn ni memoros kaj estimos. Ili estas grandega kaj tragedia paĝo ne nur en la historio de heroa batalo de la bulgaraj laboristoj, kamparanoj kaj sindonema al socialismo inteligentularo, sed ankaŭ en la historio de la tuta internacia revolucia movado kaj precipe en internacia movado instruistara . . . .

Eterna memoro al mortintaj kamaradoj! Morto al ekzekutistoj de Cankov!

A. Borisoglebski.

Lastaj sciigoj el Sofio

Klarigas timigajn detalojn, kiel perdiĝis famekonata bulgaria ĵurnalisto, redaktinto de ĵurnalo "Ek", Josefo Ĥerbta. Kiel oni sciigas, Ĥerbta viva estis forbruligita en porhejtaj bolujoj en sofia malliberejo. Kune kun Ĥerbta en ardigita forno mortis kunlaborantoj de Ĥerbta — Johano Danĉev kaj eksministro Kirilo Pavlov.

SAT-ano 5241.

Tra la fervojista mondo

Per la internacia fervojistaro la lastaj semajnoj estis riĉaj je okazintaĵoj.

Gravaj konfliktoj de pli granda signifo ne estis konstatebla inter la vicoj de la fervojistoj tutmondaj.

En *Germanio* la fervojistoj traktas pri plialtigo de la salajro. La regna fervoja kampanio mem atendas plurajn strikojn, kiel oni povas ĉerpi el cirkulero direktata al la fervojaj direkcioj kaj ĝi penas, perfektigi la organizacion kontraŭ striko konsistantan ĉefe el t. n. "flavuloj".

La kompanio krom tio eligis oficialan sciigon, kiu sin apogas je verdikto kaj diras, ke pasiva rezisto egalas strikon.

En *Anglio* nun okupiĝos la National Wages Board (nacia salajroficejo) kun la postuloj de la ĝenerala asocio de fervojistoj (N. U. R.) kaj unuiĝo de fervojaj kancelariistoj (R. C. A.) prezentitaj en decembro lastjare. Kiel estas konate, la anglaj fervojaj kompanioj estis respondintaj ĉi tiujn postulojn per kontraŭprogramo, en kiu estas rifuzitaj ĉiuj ekonomiaj plibonigoj, ja oni intencos parte enkonduki senteblajn malplibonigojn. Sub ĉi tiuj cirkonstancoj ne estas facile interkonsentiĝi.

En *Holando* la sindikatoj sukcesis per traktadoj nove reguligi la salajrojn, por kiuj la nunaj salajroj estas konfirmataj.

Post longdaŭraj kaj malfacilaj traktadoj en *Aŭstrio* realiĝis la novaj instrukcioj pensionaj en formulado, kiun povis akcepti la aŭstria fervojista organizacio.

Novaj salajrpostuloj estas starigitaj meze de oktobro de la *franca* fervojista sindikato. En skribaĵo sendita al la fervojaj direkcioj estas instigita enkonduki varieblan salajroreguligon, ĉar la franca mono en la lastaj semajnoj konstante senvaloriĝas.

Fine oni devas mencii strikon de la lokomotiv-personaro de la Western Maryland Railroad en *Usono* kiel ankaŭ strikon de la fervojaj telegrafistoj de Atlantic Coast Railroad en la sama ŝtato. Ambaŭ strikoj estas gvidataj de la koncernaj organizacioj. La partopreno al la striko ŝajnas esti perfekta. La kaŭzo de la konfliktoj konsistis en diferencoj pri salajro.

(Laŭ I. T. F.-sciigoj tradukis *G. P.*)

Maŝinaro forigas laboron

La laboristo laboras per maŝino, li estas lerta kaj kvalifikita kaj pro tiu akiras mezgradan salajron, almenaŭ sufiĉan por vivi. La inventisto disvolvas novajn ideojn, kiujn li aplikas en la tekniko. Nova maŝino aperas. Ĝi povas fari per la sama laboro multoble pli ol la nun antikva maŝino. La lerteco, taŭga por la unua maŝino, ne utilas por la nova. La laboristo baldaŭ trovas sin senlabora. Kion fari? Li decidas akcepti laboron je prezo de la dunganto, estu ĝi granda aŭ plejeble malgranda. Oni nun dungas lin, ne ĉar li estas lerta, sed nur, ĉar li estas preta apliki la primitivan laborenergion al la nova maŝino.

Ni supozu, ke la dunganto posedas £ 100, 10 por pagi la laboriston kaj 90 por aĉeti la maŝinon.

La nova maŝino aperas. Ĝi produktos pli. Ĝi kostas duoble pli ol la unua sed ĝi produktos kvaroble pli per la sama nombro da laboristoj. La entreprenisto kunpremas la manojn, kaj ekrevas pri subita riĉeco.

Li riskos kaj decidas aĉeti la novaĵon. Pagas li 190 kaj nur la saman 10 por la laboristo.

Antaŭe 100 okupis unu laboriston. 200 certe okupus 2.

Nun tamen por la nova maŝino li bezonas nur unu laboriston.

Do kvankam 100 taŭgis antaŭe po unu laboristo nun li bezonos 200 por dungi la saman.

Baldaŭ tiu nova maŝino siavice antikviĝas kaj okazos la sama denove. Li bezonos ne nur du cent funtcjn kiel minimuman kapitalon por unu laboristo sed eble 3 aŭ 4 cent funtojn.

Jen tio montras, ke la enkonduko de novaj maŝinoj efikas malbone sur la laboristo, por tiuj de nia klaso.

Necesas riĉulo, kiu povas starigi firmon kaj dungi laboristaron. Estas ju pli da riĉaĵo spezata en la malviva maŝino kaj des malpli por la vivanto de nia klaso.

Kion ni konsilu al ni? Ĉu ni rompu la novan maŝinon, kiel faris la prapatroj de la anglaj laboristoj aŭ ĉu, pli saĝe, ni decidu preni la maŝinaron, posedi ĝin komune kaj labori per ĝi por la avantaĝo de ĉiuj anstataŭ por la boneco de la nuna riĉularo.

3398 (Londono)

Ĉu vi jam renovigis vian abonon por Sennaciulo?

Laboristaro de Plzen (Pilsen) Ĉekosl. kontraŭ blanka teroro en Rumanio

La Kiŝineva proceso, kiu aperis en Sennaciulo, estis de 409 laŭvorte tradukita kaj aperis tuj en gazeto "Pravda", Niaj gek-doj ĉi tie akre protestas kontraŭ tiaj senhomecaj juĝoj kaj persekutoj, kiuj okazas en Rumanio kaj *sendis telegramon al la Bukareŝta parlamento,* al generalo Miraoscu, komandanto super Besarabio kaj al Kiŝineva milita juĝejo en la nomo de urbo kaj regiono "Plzen" laŭ jena teksto:

Komunista laboristaro el Plzen (Pilsen) Ĉekoslovakio protestas akrege kontraŭ la justica perforto, uzata kontraŭ la 500 akuzitoj de Kiŝinevo.

(Jen bona rezulto de traduko el "Senn.")

Eĥo de Balotoj en Ĉekoslovakio

Laŭ faktoj ĉerpitaj el diversaj gazetoj de Ĉekoslovakio la kompartio estis dum la okazintaj balotoj priŝtelita je kelkaj mil voĉoj, kiujn alproprigis la burĝaj partioj. Tio okazis en Hovakio kaj Subkarpata Rusio, kie la loĝantoj estas ankoraŭ plej parte analfabeta. La kom. membroj de la tieaj balotkomisionoj ne estis allasitaj al kontrolo de voĉdonado kaj la kom. voĉoj tielmaniere estis ŝtelitaj de la agraruloj malgraŭ tio tia venko. La kom. ne volas eniri la registaron kiel deputitoj, ili nur volas labori por la afero proletara. La kom. voĉdonantoj akre protestas kontraŭ la eniro de siaj elektintoj registraren. Kom. partio ne ĉesos batali kontraŭ la burĝa registaro kaj hontas, se ĝiaj gvidantoj laborus mano en mano kun la kapitalistoj ĉe la verda tablo.

Pilsen 409.

DISKUTEJO

Pri "Malsanoj"

de k-do Fröding (S-ulo n-o 7 [59])

Kvankam mi estas sciencisto, tamen mi tute ne estas "adoremulo" la *oficialan* sciencon; kaj mi deziras, ke ĉiuj t. n. sciencaj temoj, estu pridiskutataj en kiel eble plej larĝaj *laikaj* rondoj. Sed ankaŭ tiu diskutado estu ne supraĵa kaj ne unuflanka; oni diskutu por kune serĉi la veron, sed ne por "pruvi" ian ajn, *sciencan* aŭ *laikan* teorion!

Mi tute ne intencas ĉi tie jesi, nek nei, ke manĝi nurajn vegetaĵojn estas bonfartiga: mi opinias, ke la manĝaĵaj bezonoj de unu homo povas esti malsamaj al tiuj de alia, kaj ke bonfartas iuj viandmanĝantoj tiel, kiel iuj vegetaĵmanĝantoj. La manĝmanieron ja influas la individua temperamento, la kutimo, la klimato, la laborspeco, ktp., tial estas ofte neĝuste, ke el sia mema, individua sperto oni eltiru konkludojn rilatantajn ĉiujn kaj ĉiajn aliajn homojn!

Sed mi ne intencas nun pridiskuti tian temon, kiun mi nur ektuŝis por montri, ke ĝi estas pli komplika ol ĝi ŝajnu en la artikolo de k-do Fröding. Ĉi tie mi nur intencas montri, ke tiu k-do tro supraje prijuĝas la tute nesimplan difinadon pri la deveno de la malsanoj. — La homa korpo estas ja tiel malsimpla maŝino, ke ni eĉ ne konas (eble — neniam konos) ĝian *tutan* meĥanismon, kaj ties tutan funkcimanieron; kvankam depost centjaroj filozofoj kaj sciencistoj pristudas ĝin, tamen oni povas aserti, ke la esplorotaĵoj estas ankoraŭ plinombraj ol la esploritaĵoj. Sed, post tiu longa esplorado, certe ni jam scias pri la deveno de la malsanoj iom pli, ol tio ŝajnas al nia kreskajmanĝanta k-do kaj la sciencaj asertoj pri la mikroboj ktp. ne estas tiel simplaj, kiel li opinias. Tute neĝusta estas, ekzemple, la rezonado de la k-do pri tio: ke "dum malmultaj baciloj malsanigas homon, li resaniĝas, kiam la baciloj multoble pliiĝis en lia korpo". Nur ŝajne, tio estas absurdo; ĉar efektive, kiam la baciloj multobliĝas en la homa korpo, tiam ankaŭ multobliĝas la kontraŭbacilaj, defendaj substancoj en la korpo mem. Ekzemple: la serumo (aŭ: la sango) de ĉevalo, malsanigita per enŝprucado difteriajn bacilojn kaj resaniĝinta, enhavas novan, antaŭe ne enhavitan substancon, kiu "malvenenigas" la difteriajn bacilojn, kaj tial resanigas la difteriulojn. Certe, la *tutan* resaniĝan meĥanismon ni ne konas: sed ankaŭ certe, la imunecaj agadoj ludas tie gravan rolon, kiun la k-do tute ne konsideris (pri la imuneco mem, vidu ekz. artikolon en "Sennacieca Revuo", aŭgusto 1925).

Sed: kial ne ĉiuj homoj malsaniĝas, kiam ili estas en samaj kondiĉoj, kaj kial ne ĉiuj malsanuloj resaniĝas? Tiu estas ja grava problemo, kies certa solvo multe antaŭpuŝus la kuracarton, sed ni jam povas aserti, ke k-do Fröding tute pravas, se li

opinias, ke *ankaŭ* (ne *nur*) la manĝmaniero partoprenas en la t. n. *imuneco* je la malsanoj pro kiu fortika, bone nutrita homo malsaniĝas pli malfacile ol malsatulo, aŭ ol mizerulo. Tion pruvas multaj konataj sciencaj kaj praktikaj provoj.

Nur unu ekzemplon: Mi mem aranĝis iam la jenan provon: ian bacilon oni enŝprucas al du kobajoj. La unua kobajo daŭras taŭge manĝi; la dua tute malsatas. Tria kobajo ankaŭ malsatas, sed ne ricevas bacilan enŝprucon. Nu: post unu tago, la unua kaj la tria kobajo vivas; la dua mortas, kaj en ties sango oni trovas multnombre la enŝprucitan bacilon, kiu tiel multobliĝis. Kiel per malsato, tiel per multaj aliaj rimedoj oni sukcesis *malfortigi* bestojn rilate bacilojn: t. e., per malvarmigado (starado en malvarma akvo, ktp.), per venenigado, ktp. Kaj certe estas, ke la mizeruloj, malbone manĝantaj kaj loĝantaj, malsaniĝas kaj mortas pro malsanoj multe pli grandnombre, ol la riĉuloj. Ankaŭ neĝustaj estas la asertoj pri variolo, kaj pri la efikado de baciloj por kaŭzi la malsanojn. Post kiam oni vakcinadas, la variolo *efektive* malaperis: t. e. la nombro de la varioluloj multe malpliiĝis. Kaj, ke la ĉeeston de la koncernaj baciloj bezonas ĉiu *infekta* malsano (ne: ĉiu malsano!), tion pruvas multaj laboratoriaj provoj per bestoj, kaj ne malmultaj nevolaj provoj per homoj. Jes ja: la bestajn (kaj vegetajajn) malsanojn oni kaŭzas laŭvole per enŝprucado kulturajn de la koncernaj mikroboj; kaj homoj malsaniĝis pro pesto, ĥolero, tetano, karbunkolo, tifo, ktp., vundinte sin per pecoj da rompiĝintaj vitraj ejoj enhavantaj tiajn kulturojn, aŭ dumlabore englutinte la lastajn. Tia bacila (aŭ pli ĝuste: mikroba) deveno de la infektaj malsanoj ne estas do "ridindaĵo"; sed certe, la baciloj ne multobliĝas, se mia korpo ne estas taŭga grundo por nutri ilin. La vakcinadoj maltaŭgigas nin; sed eĉ pli grave estas, ke ni ankaŭ alimaniere fortigu nin kontraŭ la mikroba atakforto. Tial, ĉiuj k-doj bonvolu sciigi siajn spertojn tiurilate, kaj unuavice tion faru k-do Fröding, kiun mi tutkore aprobas (kvankam mi iomete, sed tutfratece, kritikis lin ĝis nun) precipe pro tio: ke li interesiĝas pri tiaj temoj, kaj proponas ilian diskutadon. *Kuracisto.*

Mortnivelo inter infanoj

La nivelo de la mort-alteco dependas de multaj faktoroj: Ĉu ili naskiĝas laŭleĝe aŭ ne; ĉu la patrinoj laboras aŭ ne: ĉu la gepatroj loĝas en nesanaj lokoj; ĉu ili loĝos en urboj aŭ en la kamparo. Ĉu la homoj po ĉambro estas multaj aŭ ne, kaj ĝi dependas je la grado de scio inter la patrinoj kaj la aĝo de la gepatroj.

Morteco estas duoble pli alta inter la infanoj de gepatroj needziĝitaj ol inter la gelaŭleĝuloj.

Estas interese noti, ke la infana mortnivelo estis pli malalta dum periodoj de industria regreso, ol tiam, kiam la salajro estis alta, la manĝaĵo malkara kaj la mizeruloj malmultnombraj.

Distrikta doktoro por sano en Northumberland (Nord-Anglio) raportas jene: "Oni devas tre bedaŭri, ke multaj lokaj aŭtoritatoj rigardas kun trankvilo mortnivelon inter infanoj, kiu estas dum la unua monato de ilia vivo proksimume 55 kaj dum la unua jaro ĝis 200 po mil naskitoj. Se tia morteco okazus inter ŝafidoj oni kunvokus reĝan komisionon kaj prizorgus rimedojn por malebligi tian nenaturan mortadon, tamen, ŝafidoj ofte kostas 50 markojn kiam 6 monataĝa, laŭŝajne infanoj tiom ne valoras."

Rilate al tuberkulozo, mencio en la raporto de la ĉefdoktoro por Anglio estas jena:

Estas certaj faktoroj, kiuj simptomas la tuberkuloza malsano. Senpera transigo estas malofta. Aliaj influoj agas kaj malfortigas la individuan rezist-kapablon al la infekto aŭ favoras daŭran infekton i. a. tro da loĝantoj po ĉambro, kaj nesufiĉa ventilado ĉe la laborejo aŭ hejmo, malsaniga kondiĉo de la domo (malsekeco, forigo de sunlumo ktp.) kaj malriĉeco.

Malriĉeco ofte estas responda je manko de taŭgaj manĝaĵoj kaj vestaĵoj, malsana kondiĉo de domoj, tro la loĝantoj, senscio de higiena modo de vivo, antaŭzorgo kontraŭ infekto, kaj manko de taŭga ventilado. La 3 malbenoj pro malbonaj domoj estas jenaj:

1. malbona fiziko,
2. malsano estas altnivela,
3. mortnivelo estas alta kaj viv-povo estas malalta.

En Anglio. Dum la lastaj 7 jaroj oni prenis leĝprocesojn kontraŭ 10000 dungantoj, ĉar ili laborigis infanojn en maniero danĝera al iliaj vivoj, t. e. preskaŭ 4 potage! Kiom da kulpuloj estas senobservitaj?

En Ameriko. 75% de la infanoj, kiuj aperis antaŭ la juĝisto, kutime vendis stratjurnalojn dum pli ol 2 jaroj.

La nacio elspezas pli da mono por la puno de krimuloj ol por la forigo per edukado de tiuj faktoroj, kiuj kaŭzas la krimojn. *(3398, Londono)*

* * *

En la franca armeo

tiuj, kiuj de naskiĝo nature nutriĝis per mamo havis nur duonon de la malsanuloj kompare al tiuj, kiuj nutriĝis nenature per botelo.

En Parizo 15 botel-nutritaj idoj mortis kompare al 1 morto je mam-nutro.

Kaj en Berlin estis 20 botel-nutritaj.

La mortnombro po kvar ĉambra loĝejo estas 8,6 po 1000 (Bradford en Anglio).

La mortnombro po tri ĉambra loĝejo estas 20 po 1000 (Berlin en Germanio). Kie duono da loĝantoj vivas en nur unu ĉambro, la mortnombro po unu ĝis du ĉambra loĝejo estas 25 po 1000 (Berlin).

Triono de tiuj naskitoj estas nelaŭleĝaj. Dum momento de naskiĝo 30% de la patrinoj laŭleĝaj mortas, sed ĉe la patrinoj nelaŭleĝaj, la mortnombro atingas 50% en Germanio.

* * *

En Skotlando

50% de la popolo loĝas en unu sola ĉambro kaj nur 15% loĝas en pli ol 2 ĉambroj.

Mortnivelo po domo (po 1000 loĝantoj):

kun 1 ĉambro	20,14	laŭ ministro por sano en Anglio
„ 2 ĉambroj	16,83	
„ 3 „	12,63	
„ 4 aŭ pli ĉamb.	10,32	

Manko kaj malsato estas la nevideblaj rekrutaj serĝentoj de granda proporcio de nia angla armeo laŭ leŭtenanto kolonelo de la angla armeo.

La alteco de homo ĉiam estas malalta post ĉiu milito:

jaro	alteco	ĉirkaŭ brusto
1872	5 futoj 5 coloj	34 coloj
1883	5 „ 3—4 coloj	33 „
1897	5 „ 2 coloj	31 „

Oni devis malaltigi la nivelon je kiu, iu ajn povis aliĝi al la armeo kiel supre montrita.

Eĉ laŭ tiu malalta postulo de fizika strukturo la militistoj devis elĵeti 34,3% de la aliĝantoj.

Dum 1899 en Manchester (Nord Anglio) el 11000 aliĝintoj al la armeo, 8000 estis nealiĝeblaj, kaj nur 1000 el la permeseblaj 3000 povis aliĝi al la regula armeo; la aliajn 2000 oni nur permesis en la aparta milicio.

En 1923 el 106,071 kiu oferis sian servon al la armeo, sed 51,021 estis elĵetitaj kiel netaŭgaj, t. e. preskaŭ duono; kaj en Londono la elĵetitoj nombris 56,8%.

* * *

La moralaj riĉuloj

Je 1819 la reĝa kuracisto deklaris, ke laŭ statistikoj la riĉula klaso havis pli altan nivelon de morteco pro sifiliso ol la kvalifikaj laboristoj kaj aliaj laboruloj escepte la neregule okupatoj.

La paradizo de la riĉuloj
estas farata el la infero
de la malriĉuloj — *Viktor Hugo.*

* * *

Kio estas la kaŭzo, kiu igas virinon iĝi publikulinoj.

Laŭ Bebel ("La virino kaj la socialismo") el 5000 publikulinoj la jenaj estis tien pelitaj:

1440	pro manko kaj mizero
1250	pro malsato
80	subtenas parencoj
1440	konkubinoj forlasitaj
400	knabinoj forlasitaj de soldatoj
280	forlasitaj
3850	el 5000

En Anglio

mortas ĉiujare 683000, el ili 654000 kun malpli ol £ 1000 postlasas £ 29,5 milionojn, dum 28000 postlasas £ 259,7 milionojn. Inter la lasta estas 7 milionuloj, kiuj posedis £ 18,1 milionojn.

Krepusko de burĝa reĝistaro en Polio

En n-o 3 de "S." priparolis k-do H. serioze la situacion en Polio. La ciferoj estas elokventaj. Ili montras la pligrandiĝantan krizon en la jaroj 1923 kaj 1924. Mi deziras klarigi la kaŭzojn de tiu-ĉi krizo kaj ties solvo-perspektivojn.

Polio antaŭ ĝia dispartigo (en j. 1795) estis lando vasta, regita de kelkcent miloj da nobeloj (ŝlaĥcicoj). Milionoj da polaj, rusaj kaj litovaj kamparanoj-sklavoj laboradis en teruraj kondiĉoj — pli teruraj ol en aliaj landoj de feŭda Eŭropo. Fruktoj de tiu laboro — la tritiko — flosiĝis sur Vistulo en Danzigon, kaj por la taleroj ebriis la nobelaro diboĉa, petola — debatadis — paroladis la belan latinlingvon — forvendadis la "patrujon" al najbaroj — mortigadis ĉiujn reformojn per sia "liberum veto" (latina difino de konstitucia artikolo ordonanta, ke sufiĉas kontraŭstaro de unu deputato, por ke la leĝo-projekto estus malakceptata). Polion dispartigis Rusio, Aŭstrio kaj Prusio. Centjare fremda regado formis diversajn ekonomiajn kaj psikajn formojn por ĉiu parto.

La aŭstria ekokupo estis ekonomia "Hinterland" (malantaŭlando) de Aŭstrio — donanta impostojn kaj rekrutojn kaj aĉetanta industriajn produktojn. Estadis tie pola aŭtonomio, tenata de bienhavantoj. Lando eminente agrikultura kun densega loĝantaro kaj forta emigracio. La komerco preskaŭ ekskluzive en la manoj de judoj. Analfaleteco. Altekreska, kriema romantika patriotismo.

La prusa ekokupo sub forta mano de prusoj ellaboris sanajn (de burĝa vidpunkto) normojn de mastruma vivo. Neniu trololoĝateco, agrikulturo altestaranta, komerco en indiĝenaj manoj, klerigo granda. Industrio malforta. Malmulte da kriemaj solenoj — multe da obstina nacionalismo.

La rusa ekokupo kiel la aŭstra, sed pli malprogresema koncerne la kulturon. Tamen ĝi posedis fortan industrion, precipe teksan — havantan vendfoiron en Rusio.

La traktato en Versailles rekonstruis Polion en limoj plimalpli etnografiaj, kiujn baldaŭ rapidigis plivastigi la polaj imperialismanoj profitante la postmilitan konfuzaĵon.

La hodiaŭa lando tute militdetruita, agrikultura kaj ĉiajare kun nesufiĉa rikolto sen industrio, kun malpli nacimultecoj elportantaj super 30% de tuta loĝantaro, sen hejma kapitalo kaj sen povo de atingo eksterlandan prunton. Hodiaŭ tiu-ĉi lando, rigardate de burĝa vidpunkto, deruladas en abismon de bankroto. Se estas entute malfacile eviti la krizojn en kapitalisma sociordo, se estus al ĉiu multpeze regi tian malfortan ekonomie organismon kiel Polio — ja miros pri la bankroto de tiu-ĉi ŝtato neniu, kiu ekkonas la nacion regantan tiun-ĉi ŝtaton.

Karaktero de nacio aŭ raso? — mi ĝin ne kredas. Mi ne kredas, ke ĝi elfluas el la geografiaj aŭ fiziologiaj ecoj, ke ĝi estas io abstrakta — ekster aŭ super la ekonomiaj rilatoj, ke ĝi estas la ideo reganta el alteco la historion de popolo. Sed kontraŭe mi kredas, ke estas ia meza tipo de inklinoj, konvinkoj, etiko kaj farmanieroj formita de komuna historio, de kolektiva vivo kaj unuformigita de literaturo, gazetaro ktp.

Kia do estas la tipo de polo? Analizante ĝin oni povas apartigi ĉiujn erarojn de malnova ŝlaĥcico kaj la ekokupoj devenantajn akiraĵojn. Al malnova petoleco, senpensemo, procesemo, sinvendemo, alta gesto, imponemo je ĉia prezo aliiĝis aŭstra politika ĉarlataneco, prusa brutaleco kaj rusa koruptumeco. Tiun-ĉi miksaĵon superverŝis la saŭco de trosentema, kriema ŝovinismo. Klarigante mi aldonas, ke dirante pri pola tipo pri la influo de aŭstra aŭ rusa tipo mi ne pensas pri pola ktp. proletaro sed pri la burĝaro, ĉar do tiu ĉi tipo estas bedaŭrinde ankoraŭ dominanta almenaŭ eksteren. La supre difinita nacitipo ne estas entute regadtaŭga. Alvokita al la vivo per ironio de historio ĝi gvidas mastrumon difineblan per fama germana ĉirkaŭskribo: "die polnische Sauwirtschaft". (pola porkmaniera mastrumo). Ludo je ŝtato. La impostoj estas detirataj sen iu plano — tie kie plej facile — do el la proletaro. La monprovizoj disipataj[1]): delegacioj, konferencoj, akceptoj, manovroj, ekspozicioj, pli kaj pli novaj uniformoj, ŝiparo sen anaro, ĉio centfoje super kapablon — grotesko. Pli kaj pli novaj malversacioj je milionoj en oficoj kaj la ŝtatistoj senpunaj ne ĉesas promeni en honoroj kaj bonhavo; la oficistoj koruptemaj ekstreme, ne esceptante la juĝistojn, plaĉpenantaj al la potenculoj kaj brutalaj por la proletaro. Super 10% da loĝantaro vivtenas sin el la ŝtataj monprovizoj. Pli ol 200000 senlaboruloj registritaj t. e. 30% da ĉiuj industriaj laboristoj — kune kun la senlaboraj etkamparanoj pli ol miliono. La komercistaro ruinigita — ĉiutage kelkcentoj da firmoj anoncas la pagnekapablecon. Priskribante tion-ĉi mi tion ne kompatas — jes vere mi kontente ĉirkaŭskribas tiun-ĉi specialan specon de burĝaro, kiu membuĉas per ĝia senregemeco ne atendante la morton el la manoj de proletaro. Parlamento — jen la nepaciĝema bando. Reakciaj, liberale burĝaj kaj pseŭdoproletaj partioj premas sin al la fiska trogo. Senĉesaj kabinetkrizoj — rekonstrukciaj marĉandoj — jen okazis al kaptado de grasaj oficoj, al riĉiĝo. En la teritorioj enloĝitaj de nacimalplimultoj terura nacia subpremo, en tuta ŝtato la sorto de proletaro netolerebla. Subpremo ekonomia — la impostoj interperaj elportas 90% de tuta importaĵo — elmigritaj en Francion ktp. 700 mil da homoj. Subpremo politika — bestuma blanka teruro. Torturoj en polaj malliberejoj estas konataj al leganto de "S.". Mi aldonas la nurvortajn opiniojn, tamen postulota mi povas citi milojn da faktoj de malregemeco, koruptumo, subpremo ktp. elĉerpitaj eĉ se el burĝa gazetaro, kiu svarmas ĉiutage de plej drastaj faktoj. Ekstrema mizero — vilaĝe la plimulto de loĝantaro nudpieda, senĉemiza — inter la laboristoj malsattifo. Ĉirkaŭ 100 memmortig-atencojn ĉiutage. Kontraŭ la elrompiĝo de proleta malespero defendas la polan burĝaron 300 mila militistaro kaj 40 mila policistaro.

Kaj nun malmulte da ciferoj de kurantjara buĝeta projekto, kiu ĵetos lumon sur financan strukturon kaj ĝian staton. Antaŭviditaj esperoj 1800 milionoj da zlotoj, inter kio 900 milionoj por armeo kaj polico, 50 milionoj por malliberejaro, 20 milionoj por premipagoj por ekscito de impostoficistoj al vampira impostelpremado kaj nur 30 milionoj por socia zorgo. Krom la senpensemaj kaj malproduktdonaj pozicioj enhavas la buĝeto ankaŭ multajn fikciojn — en Polio jam ne unua ministro mensogis el registara tribuno. La buĝeto estas pli ol dufoje tro alta rilate al imposta ebleco, kiun la angla financscienculo Hilton Joung prikalkulis je 800 milionoj. Nuntempe la impostŝraŭbo elpremas multe pli tiel, ke tuta moncirkulo trairas la kasojn de l' fisko 4 foje en jaro — tamen tio-ĉi altiras la ruinon de burĝa mastrumo. La sanigo, la limigo de elspezoj estas ebla sole per elĵeto sur pavimon 2 milionojn da oficista loĝantaro, kio kaŭzus tujan revolucion, aŭ per forigo de armeo, kion ne aprobos la pola imperialismo ĝis kiam ĝi ekzistas. Polan burĝaron povas savi sole granda, malkara, eksterlanda prunto — tamen la eksterlandaj kapitalhavantoj ne estas malsaĝaj sian monon elĵeti koten. Ĉetere kaj la limigo de elspezoj kaj la prunto ne helpos ĝis kiam regos mensogo kaj koruptumo — kaj tiu-ĉi estos la ĝismortaj karaktersignoj de pola burĝaro.

Kaj pola proletaro? El miljara mallibero kaj humiligo ekleviĝas kaj atingas la regon. Polaj eraroj pereos kun pola burĝaro. La proletaro estas sana kerno — tipo inteligenta, laborema, brava kaj nobla. Ne kaŭzis tiun-ĉi kernon demoralizanta veneno de burĝa etiko — ne mordis ĝin la ĉion manĝaĉanta kancero de katolikismo. Sanigo de kapitalisma mastrumo ne estas ebla. La pligrandiĝanta mizero alkondukos la amasojn sur la stratojn — malfermos al ili la okulojn tiel zorgeme ŝtopataj de oportunaj ministraj socialismanoj. Kaj tiam aliros la pola proletaro al sia peza sed bela laboro, al konstruado de nova socia domego.

Katilina.

[1]) Diboĉe elspezi.

Sennaciulo kontraŭ kapitalismo batalilo por socialismo

Fak-Unuiĝismo kaj Fak-Unuiĝismo

Al la "Daily Herald", organo de la laborpartiuloj (Socialdemokratoj) en Britio publikiĝis aldonaĵo la 28an de Nov. 1925 pri la Soveta unuiĝaro (Daily Herald Soviet Trade Union Supplement, 1917—1925.) En tiu-ĉi dokumento ripetiĝas la konfuzigaj diroj kaj kontraŭdiroj, esprimoj kaj kontraŭesprimoj pri la afero, kaj mi tre deziras ke unu fojon por ĉiam la afero estu solvata profite ambaŭflanke de la soveta "landlimo", ĉar, pri tiu-ĉi afero troviĝas tre gravaj taktikaj konsiderajoj, kiuj absolute droniĝas nuntempe en la konfuzego de l' esprimoj uzataj de la du nacilingvoj, la rusa kaj la angla. Mi deziras, ke ĉi-konfuzego estu neniigita pere de Esperanto. Do, la sovetanoj klarigu sian flankon.

Por pruvi, ke konfuzego ekzistas, necesas citi nur la jenajn: G. Melniĉanski en sia artikolo al la supre menciita aldonaĵo pri "Fak-unuiĝa organizado kaj laboro" skribas: "La rusa Fak-unuiĝa movado organiziĝas laŭ la *industria* principo (substreko mia. D. S.) Ĉiuj laboristoj kaj dungitoj en unu industribranĉo aniĝas al unu unuiĝo. Ni plene efektivigis la devizon unu fabrikejo — unu unuiĝo. "La Unuiĝo varbas ĉiujn, — de la noktogardanto ĝis la ĉefinĝeniero." En la sama aldonaĵo B. Jarotski komentas: "Ili (la Fak-unuiĝoj) ankaŭ organizigis la produkcion kaj administradis la uzinojn ĝis la registaro kreis apartajn administrantarojn por kontroli la naciigitajn (sociigitajn?) Industriojn." La ĉi-du citaĵoj montras malsaman kondiĉon rilate al Britio. En Sovetlando oni varbas ĉiujn laboristojn el unu industrio *en unu industrian* Unuiĝon (kaj mi diru, pasante, *erare nomita Fakunuiĝo,)* kaj konstatas, ke tiuj Unuiĝoj ludas gravan rolon en la administrado de l' produkcio. Plue, pririgardu la jenajn, cititaj el la libro de G. Zinoviev "Urĝaj demandoj" Smolni, 1920: — "El la vidpunkto de l' Marksismo, Fak-unuiĝo ne sole estas asocio de laboristoj starigita cele "menteni kaj pliigi la salajrojn" kiel difinas ges-roj Webb; ĝi nek estas "aro da laboristoj kunigitaj cele doni helpon al siaj maldungataj anoj, kaj defendi siajn interesojn dum redaktado de interkonsentoj" (difino laŭ Brentano kaj Sombart.) Kaj la bolŝevika teorio neniam akordiĝis al la kutima formulo de la dua Internacio, kiu difinis Fak-unuiĝon kiel "daŭra asocio el dungitaj laboristoj de donita Fako (Profesio, *Profession, Trade),* cele plibonigi laborkondiĉojn kaj kontraŭbatali malpliboniĝon, en la limoj de la kapitalista ordo," (difino laŭ gvidanto de l' aŭstria movado Adolf Braun, tenata ankaŭ de Legien, kaj parte de Bebel.) Jam en 1913 a, en sia argumento al la Menŝevikoj, l' Bolŝevismo donis la sekvantan difinon pri Fakunuiĝo: „Fakunuiĝo estas daŭra asocio el laboristoj *en donita Industrio* (kaj ne *en donita Fako nure) kun la celo kondukadi la ekonomiajn batalojn de la laboristoj kaj kun la celo partopreni la liberigan luktadon de la laborista klaso por neniigi la salajrsklavecon kaj starigi la Socialismon."* (Substrekado mia 1100.)

El ĉio plisupra oni komprenu la kaŭzon de la konfuzego. 1) La Unuiĝoj en Sovetio organiziĝas *laŭ Industrio;* 2) Ilia antaŭrevolucia tasko estis *kondukadi la ĉiutagan luktadon de la laboristoj kontraŭ la kapitalisma sociordo,* kaj postrevolucia tasko estas *prizorgi la Produkcion;* 3) La Unuiĝoj bazitaj laŭ la formulo de la dua Internacio, t. e., laŭ la modelo de la anglaj, klasharmonigaj unuiĝoj, organiziĝas, *ne laŭ Industrio, sed laŭ Fako de Industrio, ne laŭ la klasbatala unuiga principo, sed laŭ la klasharmoniga, unuecon detruanta principo;* 4) La Bolŝevikoj uzadis nomon al la rusaj Unuiĝoj, kiu ne taŭgis al ili kaj kiu taŭgis nur al la unuiĝoj *sur kiuj* baziĝis la dua Internacio.

Ĉu iu vidas kaj komprenas la rezultaton de tiu ĉi eraro? Respondu aŭ letere al mi, aŭ pere de Sennaciulo. Se Sennaciulo estas uzata, do, ĉiuj legantoj profitos la diskuton.

Sennaciece, *D. Sheriff, 1100*

Ĉu vi jam verkis
vor Sennaciulo?

La internacia lingvo

VIII.

Kelkaj konkludaj sugestoj

Malgraŭ kelkaj neeviteblaj mankoj, la ĉi-tien kolektita argumentaro pravigas la jenan konkludon:

1. Je lingvistika vidpunkto, esperanto estas *kontentiga* solvo de la problemo pri internacia lingvo.

2. Neniu el la konkurantaj projektoj rajtas pretendi je tio, ke ĝi alportas "sciencan" kaj "definitivan" solvon, ĉar ja la lingvistoj mem ne sukcesas interkonsenti pri la diskutitaj punktoj.

3. La esperantista movado atingis tiagradan disvolvon, ke ĝi estas konsiderenda kiel socia fakto, kiel la supranacio, kiu donas al la internacia lingvo firman bazon kaj al ĝi garantias ĉiamecon.

4. Certan profiton tirus la laboristaj organizaĵoj el la adopto de esperanto kaj ties utiligo por la internaciaj rilatoj.

Konsekvence el tiu rezonado, ni sugestas al la agemaj laboristoj proponi, adoptigi kaj precipe aplikigi la jenan rezolucion:

Konsiderante, unuflanke,

a) Ke la lingva komuneco estas unu el la bazoj de l' internaciismo,

b) Ke la lingva diverseco estas baro sur la vojo al emancipo de l' proletaro,

c) Ke la uzo de unu komuna lingvo ege faciligas la internaciajn rilatojn.

Konsiderante, aliflanke,

a) Ke la internacia lingvo esperanto ekzistas kaj funkcias de pli ol tridek jaroj, je plena kontentigo de tiuj ĝin uzas,

b) Ke ĝi jam estas tre disuzata en ĉiuj landoj de l' mondo, kaj do povas tuj liveri valorajn servojn,

c) Ke la logika strukturo de tiu artefarita lingvo, en kiu malestas la gramatikaj esceptoj, propraj je la naturaj lingvoj — ebligas al ĉiu inteligenta laboristo ties facilan lernadon.

Pro tiuj motivoj:

La kongreso (konferenco, Ekzekutiva Komitato, ktp.) adoptas esperanton kaj decidas ke, post periodo kies daŭro estas fiksota, esperanto estos la sola lingvo oficiala de nia organizaĵo por la internaciaj rilatoj.

Krome decidas:

1. Komenci senprokraste viglan propagandon per gazetoj por inciti la laboristojn al la lernado de tiu lingvo.

2. Aranĝi kursojn kaj tiucele rilatiĝi kun la laboresperantistaj organizaĵoj.

3. De nun rifuzi, en la gazetoj de nia organizaĵo, ĉiun alvokon, komunikaĵon kiu temas pri projektoj de konkurantaj lingvoj, ĉar konvinkon ni havas, ke la propagandantoj de tiuj projektoj estas malamikoj, konsciaj aŭ ne, de la internacia lingvo.

Se la laboristaj organizaĵoj decideme aplikus la rimedojn kiujn ni sugestas, post kelkaj jaroj la lingvaj limoj, kiuj disigas la laboristojn estus grandparte malaperintaj. Ĉiaokaze la rilatoj inter la diversnaciaj organizaĵoj fariĝus pli facilaj. Ilia tuta korespondado povus esti nur esperantlingva; same ankaŭ la raportoj pri internaciaj kongresoj. Kaj la presado en esperanto de internaciaj gazetoj ebligus grandan pliigon de la eldon-kvanto. Evidentaj estas la avantaĝoj: ŝparo de tempo kaj mono; pli da kontakto inter la organizaĵoj; samideeco pli intima inter la ĉiulandaj laboristoj, kiuj povus interŝanĝi senpere siajn opiniojn, spertojn kaj esperojn.

"Proletoj ĉiulandaj, unuiĝu!" tiom oni kutime ripetas depost jardekoj. Sed oni tro forgesis, ke por unuiĝi, nepras antaŭe interkompreniĝi. Tial la esperantistoj pluen diras "Por unuiĝi, renversu vi mem la lingvajn limojn, kiuj malebligas, ke unu komprenu alian.

Lernu, praktikadu esperanton! . . .[1])

Tradukis el la franca *L. B.*

[1]) Por interesatoj ni aldonas la titolon de la aliaj ĉapitroj, kaj sciigas, ke la volumo estas havebla ĉe: "Fédération Esperantiste Ouvrière", 177, rue de Bagnolet, *Paris* (XXe) kaj ankaŭ ĉe la Administrejo de SAT. Prezo: 2,50 fr. fr., afrankite: 2,75.

III. ĉapitro: *La Internacia Lingvo ekzistas.* — IV. *Eta ekrigardo sur la historion.* — V. *Oni dufoje ne malkovras Amerikon:* surogatoj de esperanto; kelkaj komparaj tekstoj; pri perfekteco rilate lingvon. — VI. *Esperanto estas vivanta lingvo:* kelkaj faktoj inter multaj aliaj; praktikaj aplikadoj; esperanto estas literatura lingvo. — VII. *Esperanto je la servo de l' proletaro:* Sennacieca Asocio Tutmonda; kiel ni utiligas esperanton; du konkretaj pruvoj.

Reĝustigo: n-ro 63, paĝo 5, maldekstra kolono, 7. lastaj linioj; legi jene: de Alaska ĝis la orientaj bordoj de Grenlando; ankaŭ de l' insulo Pasko ĝis la insularo Samoa, de Nov-Zelando ĝis Sandwich, do sur spacego . . .

El Britio

Kaŭĉuka imperialismo

K-doj, kiuj legis en "Senn." (n-ro 13) la artikolon de N. K. pri la barakto inter Britio kaj Usono interesas scii, ke laŭ statistiko pri la usona enporto de kaŭĉuko de januaro ĝis aŭgusto 1925, la usonanoj devas pagi per plu-profitoj sumon, kiu egalas la procenton pagatan ĉiujare pro brila militŝuldo al Usono. S-ro Icrestone, usona milionulo, proponis lastan monaton kreskigi en Liberio (Okcidenta Afriko) 1 000 000 akreojn da kaŭĉukaj arboj. Estas tre grava afero por Usono, ĉar ĝi uzas tri kvaronojn el la tuta mondprodukto. Kompreneble denove la usonanoj atakas la limegon de la produkto kaj protestas kontraŭ la monopolprezo. Ŝajnas, ke Afriko simile al Germanio kaj Ĉinio necesas al usona imperialismo.

Brita senlaboreco

Per pli severa administro de la asekurpago la senlaboruloj iom malplimontriĝas. Sed ankoraŭ restas pli ol unu miliono t. e. unu el ĉiu dekduo da laboristoj ne havas okupon eĉ laŭ la oficiala trompiga statistiko. Ekzistas rimedo. En industrio brita laboras en jaroj 1923—1924 du kaj duono milionoj da geknaboj 14 ĝis 18 jaroj. Sendu ilin al la lernejo kaj finance subteni ilin. Sed sen sango el la infano la kapitalismo ne povas vivi.

Spite de Locarno kaj ĝia Pakto kaj "fermo de la militpordo" laŭ S-ro Briand kaj la ĵurnaloj la preparo militi surtere, enaere kaj surmare nun kostas al la brita registaro ĉiujare funt. 120 000 000. Kompare nur funt. 40 000 000 elspeziĝas por edukado kaj la nuna edukadministro proponas forpreni el tiu sumo funt. 647 000!

Alia ekzemplo de "senpartieco" en la administrado de la leĝo okazis. En subĉiela kunveno paroladisto, S-ro Toynbee, nur pridiras la rompon de promesoj faritaj de S-ro Baldvin. Viro el amaso renversis la skatolon sur kiu li staras, kaj la paroladisto rompis al si la kruron je la genuo kaj pro tio laŭ la kuracisto li restos kriplulo dum sia vivo. La magistrato de Glevedon (sud-okcidenta urbo) punis la atencanton nur per malgranda monpago de funt. 3.

Sen naciulo

al libereco;

do, varbu

por Sennaciulo!

En "Daily Herald" (9. dec. 1925) la mondfama verkisto Norman Angell pritraktinte la kreskantan ĥaoson de lingvoj skribis: "Ŝajnas esti nur unu eliro, t. e. Esperanto. La helplingvo estas progresinta mirinda kaj ĉiutage progresas pli kaj pli. Ĉu la ĝusta momento ne alvenis kiam 5 aŭ 6 ministroj de edukado el la 5 aŭ 6 plej viglaj kaj antaŭemaj nacioj kune konsentu starigi esperantan kurson en la lernejoj. Tio helpus nin forĵeti la malfacilaĵojn de Babel pli rapide ol iu ajn povus."

(Ni sendis al li ekz. de "Senn" kaj invitis lin aliĝi.)

Esperanto kaj la I. F. S. U.

En la oficiala "Revuo" (n-ro 4, 1925) aperas longa artikolo poresperanta. Ĝi aperas france, germane, kaj angle. Tio utilas por sindikatanoj atentigi iliajn estrojn pri Esperanto.

El Svedio

Sindikatanoj! Pli ol 100 000 organizitaj laboristoj postulis de nia tutlanda centrorganizaĵo sindikata, ke ĝi aranĝu tutlandan konferencon por pritrakti inter aliaj temoj pli akrigitan batalon kontraŭ faŝistoj kaj strikrompistoj, kaj la unuigon de tutmondaj sindikatoj en unu internacion, laŭ programo de rus-angla unueckomitato. La postulo tamen estas neigita de nia centrorganizaĵo. Pro tio, Göteborgaj metalistoj decidis aranĝi la postulitan konferencon en Göteborg la 23—24. jan. 1926. Por instigi la reprezentantojn, kiuj venos el ĉiuj anguloj de la lando, unue al tutmonda sindikatinternacio, kaj due al nia esp-a movado en la servo de la laboristoj, mi proponas, ke sindikataj satanoj proponas al sia sindikato, sendi al nia konferenco salutleteron en *esperanto*. Kiam delegitoj alvenos el ĉiu parto de la lando, ĉiu satano certe komprenas la gravecon de tiu-ĉi propagando.

Sendu leteron rekte al aranĝantoj sub adr.: *Sv. Metallarb. Förbundets avel: 41 Göteborg, Hugo Östergata 4. A, Svedio.*

Abono povas komenciĝi per ĉiu numero

Kamparanoj en Finnlando

Stato de terkulturistoj dum jaroj 1917—1925 en Finnlando (*Vojaĝemulo* [695])

Kamparanoj en Finnlando estas plej grandparte nur malgrandaj terkulturistoj memlaborantaj. Kun siaj familianoj eble ili salajras nur unu viran kaj virinan serviston. Nur en plimalgranda skalo estas en Finnlando veraj bienposedantoj. Sed kvankam eble oni povus kredi, ke la malgrandaj terkulturistoj pro ilia stato laboranta en socio, apartenus al klaso laboranta laŭ ilia partia tendenco. Sed tute ne! Ili imagas esti burĝoj pro ilia tero, kiun ili havas en sia dispono. Pro tio ili imagas havi la samajn interesojn kun grandburĝoj, kvankam ilia bieno nur penege vivigas sian havanton, kaj ili povas nur en tre malgranda skalo uzi bonaĵojn devenantajn de industri-produktado, ĉar ilia mono devenas de vendado de superfluaj bienproduktoj, kiujn ili vendas al laboristoj industriaj en uzindistriktoj.

Tia estis stato antaŭ la civitana milito 1917.

* * *

Ĉiu laboristo en Finnlando tre bone memoras la tempojn dum terura civitana milito 1918. Havuloj kaj senhavuloj staris unu kontraŭ la alia. Laborantaj popolmasoj staris kontraŭ ekspluatistoj. Sed kamparanoj, patriotoj aniĝis tuj al fronto de burĝaro, ĉar ili ja nature estas burĝoj pro ilia domo, kaj kiel ili kredis, la socialistoj volas, ke ĉiu havaĵo estu dividita inter ĉiuj homoj en socio, kaj ili timis pro tio ankaŭ, ke ilia bieneto estus tiam dividita. Sed, se vere estus tiel okazonta, ili eble estus ricevinta nek bezonata doni. Sed kiel jam dirite, ili jam pensis kiel burĝoj kredigis ilin pri sociaj aferoj, se "komunistoj venkos". Ili ekprenis pafilon en sian manon kaj rapidis por defendi "patrujon" kaj ĝojis pri frateca agmaniero de ĉefoj, grandburĝoj en fronto. Ilia dio estis la ĉefbuĉisto Mannerheim¹), kiun ili servis kaj kredis kiel veran dion eĉ pli. Iliaj ĉiutagaj paroloj temis nur fratecon de fabrikuloj kaj grandaj sinjoroj kaj ili kredis, ke nun aperos tempo frateca kun sinjoroj kaj kamparanoj —.

Kaj batalo uraganis. Kamparanoj batalis en fronto de burĝaro dum sinjoroj sidis malantaŭe. Sur la alia flanko batalis laboristoj kun siaj rusaj fratoj per nesufiĉaj armiloj kontraŭ bonege armitajn kontraŭulojn, kiuj fine ricevis helpon de germanaj buĉistoj, kiu okazo ankaŭ certe estis solvo de batalo al bono de burĝaj armeoj. Laboristoj estis venkitaj kaj vivantoj el ili arestitaj. Tio estis komenco de plej severa tempo en la milito kaj tian, oni skribis plej sangan paĝon en historion de Finnlando.

Komencis nun tempo de ekzekuto per pafiloj kaj per malsato en arestejo de militkaptitoj. Militkaptitoj ricevis manĝaĵon treege malbonan, kiun eĉ hundo ne estus manĝinta kaj ĝin ankaŭ tute nesufiĉe, ili mortis pro tio en amasoj. Kaj filoj de kamparanoj ricevis metion de pafilekzekutisto, kiun metion ili plenumis volonte en sia granda "patria" fervoro. Dekojn kaj centojn el kaptitoj oni prenis per unu fojo sur iu sabla monteto, en iliajn manojn oni donis fosilon kaj ili mem fosis siajn tombojn. Kaj buĉistoj pafis ilin en kompato kaj fratoj laboristaj falis en tombojn memfaritajn sur vizaĝo mieno, kiuj esprimis venontan revenĝon. Tian saman sorton travivis preskaŭ ĉiu rusa soldato, kiuj estis dekmiloj en Finnlando dum la tempo. Mi certe scias, ke ili, kiuj evitis ĉi sorton estis treege malmultaj. Finnaj kampoj trinkis dum la tempo milita multege da sango de rusaj kaj finnaj kamaradoj. Ankaŭ lastjare estis eĉ ĉe fervojo videblaj sur kelkaj gruzaj deklivoj malgrandaj lignaj krucoj, kiujn iu amika

¹) Gvidanta generalo.

Sennacieca Asocio Tutmonda

Asocia Sidejo: 23 Rue Boyer, Paris-XX^e
Adm. Sekretariejo: Lerchner, Colmstrasse 1, Leipzig-Stötteritz — poŝtĉeka n-ro 6835

OFICIALA INFORMILO

Celo: *Utiligi praktike la internacian lingvon Esperanto, por la klasaj celoj de la laboristaro tutmonda (vidi la Statuton).*

Al niaj legantoj

Laŭ nia komuniko en "Senn." n-ro 4 ni petis prijuĝi nian organon kaj priparoli ĝin en la grupoj por sendi poste la rezultojn al la Redakcia Komisiono, kiu promesis ilin publikigi.

Nun pasis intertempe preskaŭ kvarona jaro kaj la Red. Kom. povas konstati, ke en kelkaj grupoj kaj ankaŭ de kelkaj solaj k-doj nia "Senn." estas legata kun multe da intereso, dume en aliaj tio ankoraŭ mankas. Tion plej multe kaŭzas la nesufiĉa kono de Esperanto unuflanke kaj aliflanke la indiferenteco de la k-doj rilate al la porklasbatala tendenco de nia organo.

Alvenis esprimoj pri kontenteco, bondeziroj kaj ankaŭ kritikoj. En ili ni citu jen du gravajn, kiuj respegulas ĝenerale la aliajn.

1. Pozitivaĵoj en "Senn."

"Plej plaĉis kiel tuto la n-ro 8 (60) aparte, kiel ni vivis kaj laboris! Kaj la ampleksa "Kroniko". Volontege vidus pluajn raportajn — priskribojn el la vivado de SAT-grupoj kaj Lab. esp. societoj. Ilin mi konsideras gravaĵo, ĉar ofte multaj SAT-grupoj (precipe junaj) ne scias kiel organizi la laborojn kaj kunvenojn . . . Kaj nome fruktodona laboro ja estas la plej efika propagando kaj altiras atenton de laboristoj al la grupoj. Do, spertuloj kaj pli kaj malpli malnovaj SAT-grupoj kaj Lab. esp. societoj diskonigu viajn spertojn ĉi-rilatajn, por ke povu lerni la aliaj.

Bonvenaj estos ankaŭ pli multe da informoj pri la laborista vivo aktuala el ĉiuj landoj (Labkoroj!).

Negativaĵoj:

Aperigo de tro da "senfadenaj ondoj de la cerbo", "solvita la problemo vidi malproksimen!" Ĝi estas glitiga vojo kondukanta al nivelo de malsalaj "familiaj gazetoj" . . . "Amuza Angulo" de "Lernanto" restu, sed nur kondiĉe, ke ĝi enhavu la enhavon konforman al la celo de nia asocio". *Karotam 5356*

Interesigu Sennaciulon ankaŭ por legantoj, kiuj ne emas legi ampleksajn artikolojn — Verku malgrandajn artikolojn kaj raportojn!

2. "Ni tre ĝojas tralegi S. ĉar ĝi interrilatigas min kun la esp-istoj de la tuta mondo.

Ĝi por mi estas kontaktilo tamen mi bedaŭras, diri, ke ĝi ankoraŭ havas gravan mankon, kiu estas foriginda: nome ĝi ne donas aktualan statistikon, per kiu iu el la SAT-anoj povas juĝi pri la ekonomia stato de la diversaj landoj . . ." *Floro* (London).

Jen du ekzemploj, kiuj montras, kio precipe mankas al nia organo kaj kion atenti ni petas niajn kunlaborantojn. Kritikojn, kiuj tute konformas kun niaj agoj, ni ne publikigos. Nur de tempo al tempo ni komunikos la dezirojn de niaj legantoj.

Tiu ĉi n-ro ampleksas 16 paĝojn kaj valoras duoblan n-ron, ĉar la 31. dec. Sennaciulo ne aperos. — Tiu escepto okazis, ĉar la plejmulto de niaj legantoj pasigos kelkajn festotagojn, dum kiuj ili povas sufiĉe studi nian gazeton. La sekvanta n-ro aperas sub la dato de 7. jan. 1926. Krome bonvolu noti, ke tiu-ĉi n-ro estu varba n-ro. Do, ne nur legi, sed laŭ ĝi agu. *Red. Kom.*

Atentu!

Kune kun la n-ro 12 (64) ni admonis niajn gelegantojn, pri abonfiniĝo. Por ke ne okazu interrompo en la ekspedo de la gazeto, ni afable petas la gelegantojn, tuj renovigi la abonon. La perantoj nepre tuj sciigu al la administracio la renovigon de la abonoj kaj kiom da ekz. ili bezonas por la sekvonta kvaronjaro. Samtempe mi petas kelkajn perantojn, ke ili kiel eble plej baldaŭ sendu la monon, kiun ili ankoraŭ ŝuldas por la malnova jaro. La administracio nur povas normale funkcii, se la k-doj estas precizaj en financa rilato.

La nove aperinta verko el "Biblioteko de Sennaciulo" n-ro 2, "La Morto de Blanjo" estas nur unuopa volumo, ne duobla, kiel avizita en antaŭaj n-roj de "Senn." kaj kostas la saman prezon kiel n-ro 1. (Vidu anoncon.) *Adm.*

---

mano starigis, kaj sur kiu ruĝa ĉifono melankolie flirtas en norda malvarma vento — kaj ie en Mez-Rusio iu patrino atendas vane sian filon — — —

Sed ankaŭ ion pri situacio malantaŭ fronto burĝa. Tie ankaŭ estis laboristoj kaj devis esti. Tie estis plej grandparte junuloj kaj maljunuloj, kiuj laboradis sub rigardo de pafilviro — pafilviro, kiu estis ankaŭ kamparano, terkulturisto, kiu ŝanĝis sian plugon kun pafilo kaj faras nun ĉe laborejo sian tre valoran devon al "patrio". Sed ankaŭ malantaŭ fronto mankis pano, se kamparano vendis, ili prenis tiel altan prezon, ke mono de laboristo sufiĉis nur por unu aŭ du kiloj[1]) kamparanoj treege riĉiĝis kaj sen havuloj suferis en sama kvanto.

Virinoj kaj infanoj ĉirkaŭis en kamparo kaj petis aĉeti panon, kvankam ili petis per mono, oni taksis ilin kiel almozulojn. Kamparanoj respondis nun al aĉetpetoj, ke — "vi bezonus nur vitrokaĉon, ĉu vi scias, ke precize pro vi ruĝulaĉoj estas tiu ĉi stato en Finnlando" — kaj laboristoj kun iliaj familioj manĝis pinkrustan panon. Iliaj tempoj estis nigraj tempoj por laboristoj — kamparanoj havis leĝon en siaj manoj — pafilon, kaj estis sinjorecaj kun ilia granda monujo.

Sed venis aliaj tempoj. Kamparanoj kun burĝoj konstruis Novan Blankan Finnlandon sur sangaj tombegoj de laboristoj. Komenco ordiĝis bonega, sed — subteno de regno kostas. Terkulturistoj ja havis monon, kiel dirite ili vendis sian grenon je prezoj tre altaj. Kiu havis monon, devis dum malsattempo oferi ĝin, kvankam per ĝi estus nur povinta eviti malsatmorton unu tagon pli longe. Kaj tiamaniere monujoj de terkulturistoj akiris dikecon neniam pli antaŭe videblan. Sed Mannerheima diservo kostas monon. Ekaperis multegaj elspezoj, kiuj simpla kamparano neniam estis revinta. Devis stariĝi granda armeo, kiu kostis monon, devis ja ankaŭ aĉeti pafilojn kaj vestojn por propra hejma buĉista gvardio. Tien iris mono post mono kaj monujo timeme maldikiĝis. Oni metis impostojn por kamparanoj, kiuj prenis grandajn sumojn. Sed ne sufiĉis — impostoj ĉiujare pliiĝis, armeo kaj pensioj de oficuloj bezonis monon. Kaj vivo de kamparanoj post kelkaj jaroj de civitana milito multege reŝanĝiĝis, mono finiĝis — kaj nune denove sammaniere kiel antaŭmilite frapadas sur pordon de laboristo industria kaj demandas, ĉu ne oni bezonus buteron aŭ lakton, ĉar devis ion vendi por ricevi monon. Mono ne sufiĉas — impostoj grandaj — ili aŭkcias domon por ŝuldoj (kiel jam okazis al centoj da terkulturistoj) de kie ricevi monon. — Tia estas stato nuna. Parte ili jam komprenas de kio tio alvenas, parte ili ne volas ĝin kompreni, ĉar ilia malmola mieno ne ĝin volas permesi, sed kelkaj jam konfesis ĝin. Sed certe estas venonta tempo, kiu donos klarecon al aferoj, elspezoj ĉiam kaj ĉiam pligrandiĝas. Ĵus iris unu militŝipaĉo sub ondegoj dum uragano sur Norda Golfo kun sia tuta ŝipanaro, viroj en plej bona vireca aĝo, filoj de kamparanoj kaj laboristoj. Tiu ĉi okazo ekaperigis demandon, pri ŝiprenovigo, ĉar malnovaj rusaj ŝipaĉoj ne taŭgas en manoj de sovaĝa naturo. Novaj ŝipoj kostas monon kaj malnova rimedo estas ripari ĝin per impostoj novaj, kiujn plej parte pagas kampuloj.

Venontaj tempoj ekmalfermos certe okulojn de la kampuloj en Finnlando, ili vidos, ke sinjoroj estis milittempe nur kvazaŭ fratoj kaj ke sur iliaj lipoj dum la tempo estis falsaj vortoj, kiuj nun ricevos sian veran karakteron. Ili certe estos ekscientaj, kiuj estas veraj fratoj por ili, kaj kun kiuj ili estus devigantaj, batali kontraŭ ekspluatistoj kiel faris kamparanoj rusaj.

Sed ĉiu ja devas pagi sian lernospezojn.

[1]) Kilogramo.

≡ KRONIKO ≡

Ĉekoslovakio

Gablonz a. N. Rerigardante, nia juna malgranda Esp. Laborista Grupo povas esti tute kontenta kun la farita laboro kaj sukceso. Per nia ĉiama kaj senĉesa propagando kaj agitado, per nia daŭra kaj kontinua laboro kaj partopreno ĉe ĉiu ajn publika kunveno aŭ manifestacio ni vekis grandan intereson por Esp. Tio ankaŭ pruvis la okazinta, tre bone vizitita ekspozicio kaj denove aranĝita amuzvespero. Ni ankaŭ malfermis kursojn en Gablonz a. N. kun tridekkvin, en Grünwald a. N. kun 12 komencantoj (kursgvidanto k-do F. Bauer) en Josefsthal kun 40 personoj (gvidanto k-do B. Pilz). Kurso en alia loko sekvos ankoraŭ.

Germanio

Allach apud München. Per la fervora kaj obstina laborado de k-do Weber ni povis komenci kurson, kiu nun post la 6. vespero nombras 25 geanojn. La fundamento por grupo estas metata.

Bamberg. Ankaŭ en tiu episkopa urbo ni sukcesis planti nian movadon kaj funkcias kurso kun 20 personoj, kiuj fondis grupon de LEA.

Lindau. Nia k-do Eltgen perletere lernis Esperanton kaj nun post unu jaro sukcesis varbi helpe de la lokaj sindikatoj kaj laborunuiĝoj kurson kun 30 partoprenantoj. Grupo fondiĝis.

München. En la okcidenta parto de la urbo ni sukcesis starigi filion de la grupo, kiu jam bone funkcias. En la kunvenoj okazas paroladoj kun diskutoj. La aŭtuna propagando estis farita per ĉiueblaj rimedoj. La loka "Laborista Kleriga Kartelo" akceptis Esperanton en la instruplano, samkiel ankaŭ la Popolaltlernejo. Entute komenciĝis kvar kursoj kun 80 partoprenantoj. Kelkaj eksterlandaj k-doj vizitis la grupon kaj pli entuziasmigis la junajn k-dojn. Regas en la grupo laboremo kaj obstino.

Pasing apud München. Sekve de parolado de k-do Deubler aranĝita de la lokaj sindikatoj kaj laboristaj unuiĝoj komenciĝis kurso, kiu ankoraŭ nun post la 6. vespero havas 25 geanojn.

Norvegio

Oslo. La 16. novembro okazis letervespero en la lab. esp. klubo en Oslo. — El eksterlando alvenis 20 let. kaj 58 p. k. i. Entute 78 skribaĵoj. — Plej interesajn let. ni ricevis el Haag (Holando), Bournville (Britio), Sebastopol (USSR.), Ĉita (Sibirio), Leningrad (USSR.), Milano (Italio), Leipzig (Germanio). — Plej multaj deziras daŭre interkorespondadi, sed tio ne estas facila por la malmultaj aktivaj esp-istoj en Oslo, ĉar ili jam havas antaŭe multajn korespondantojn kaj ankaŭ diversajn oficojn en la esp. movado. Pro tio ni devas bedaŭrinde rifuzi la inviton. Tamen ĉiu skribinto al nia let.-vespero ricevos respondon. Iom da pacienco ni petas. — La alfluo de esp.-korespondaĵo laborista el ĉiuj landoj pruvas, ke nia komuna lingvo ne plu estas ludilo en mano de burĝo, sed martelo per kiu ni laborantoj povos frakasi la burĝan sociordon. — Vivu la senlacaj batalantoj por nia afero. *(102)*

Sovet-Unio

Kiev. En 9 laborlernejoj estas organizitaj esp. rondetoj, en kiuj junaj pioniroj studas fervore la lingvon internacian. La juna gekamaradaro jam korespondas kun eksterlandaj samklasanoj. En kelkaj lernejoj estas aranĝotaj esp. ekspozicioj, por kiuj oni bonvolu sendi taŭgan materialon: gazetoj por infanoj, pentraĵoj, fotografaĵoj ktp. Ĉiu sendinto ricevos ion reciproke. Adresu: Kiev, str. de Korolenko 68a, esp-ejo de k-do Poniŝevski.

Nur

la unua semajna lab. esp.-gazeto

Sennaciulo

estas la sola organo tutmonda

por laborist-esperantistoj

Mallongaj Esperanto-novaĵoj

— Dum la okazinta en oktobro jaro 1925 en Tokio VI. kongreso de Ekstremorienta Asocio por Tropika Medicino. D-ro M. Murata kaj D-ro T. Ogata faris siajn raportojn pri medicinaj temoj esperantlingve. Ankaŭ ĉina patologo Ĉeng-Fan-Cu komencis sian raporton esperantlingve.

— En Kioto (Japanio) okazis la XIII. japana Kongreso Esperantista. El la raporto pri tiu kongreso interese estas citi jenajn liniojn:

"Post la vespermanĝo, aĉuloj kunvenis pro 'Aĉulo-Kongreso'. Kio do estas tiel nomata 'aĉulo'? Simple petolemaj esp-istoj, kiuj ŝatas super ĉio (ĉu do ankaŭ super Esperanto?) spritecon kaj drinkaĵon. . . . la leĝo malpermesas al mi trinki t. n. drinkaĵon. (Oni malpermesas la drinkadon al junuloj pli junaj ol 20 jaroj.) Ĉar inter esperantistoj ankaŭ troviĝas multaj policistoj, tial mi tre bedaŭrinde ne povis ĉeesti tiun ĉi 'Aĉulo-Kongreson', pri kiu oni diris, ke ĝi estis tre gaja."

Certe, la raportanto (k. shishido) rakontas pri la "neŭtrala" kongreso!

Metallaboristoj de Hispanio por Esperanto

Okazinta 13. IX. 1925; en Bilbao (Hispanio) la XI. kongreso de la Nacia Federacio de Metallaboristoj aprobis:

I. Rekomendi studon de Esperanto al sindikatoj kaj starigi esperantajn grupojn;

II. Nepra kondiĉo por la direktantoj formantaj la komitaton de la Federacio lerni Esperanton, kaj sendi al internaciaj kongresoj laboristaj tiujn, kiuj scias la internacian lingvon kaj tiel kompletigi la "Laboristoj el ĉiuj landoj, unuiĝu!" per "Laboristoj el ĉiuj landoj komprenu unu la alian".

Esperanto je la servo de tuta proletariaro

Kelkajn proponojn dezirus mi prezenti al prijuĝo de l' tutmonda samideanaro. Mi opinias, ke esp-istoj klaskonsciaj, proletoj ekposedintaj jam la lingvon ne devus fariĝi ia aparta kasto, kiuj interrilatus per leterinterŝanĝo nur kun esp-istaj gek-doj el ĉiuj landoj. Mi opinias, ke esp-isto, kiu jam ekposedis la lingvon, devus helpi per siaj scioj al ĉiuj lab-istoj havantaj dezirojn interrilati kun eksterlando, sed dume ne ekposedintaj la lingvon pro manko de libertempo, monrimedo aŭ pro aliaj kaŭzoj.

Mi ne parolas pri interrilato nur inter industriejoj, esp. grupoj ktp. Memkompreneble ĝi estas treege grava, kaj tiu demando jam estis tuŝata. Mi ĉi-tie parolas ankaŭ pri esp. servo por apartaj laboristoj, ne esp-istoj.

Mi projektas la laboron jene. En ĉiu loko ĉe proleta esp-societo estas starigata "korespond-oficejo", kiu havas siajn rajtigitojn ĉe ĉiu institucio, industriejo, organizaĵo ktp. Ĉiuj korespond-oficejoj estu unuigitaj per Centra (landa aŭ nacia) Korespond-Oficejo, kiu elektas adresojn kaj reguligas la laboron.

Rajtigito ĉe ĉiu esp. ĉelo (plene posedanta la lingvon) anoncas en koncerna loko, alvokante dezirantojn al korespondado kun eksterlando, dezirantojn, kiuj ne posedas la lingvon. Ili skribas leterojn (grupe aŭ ne) en sia nacia lingvo, aldonas poŝtmarkojn kaj transdonas la leteron al korespondrajtigito kun indiko, kun kiu lando ili preferas komunikiĝi.

Korespond-rajtigito tradukas leterojn kaj sendas je adreso de ia nacia aŭ loka korespond-oficejo, kiu ankaŭ devas elektigadi gedezirantojn ne nur inter esp-istoj. Tiu-ĉi korespond-oficejo ricevinte la leterojn, tradukas ilin kaj dividas laŭ temoj kaj indikoj inter grupoj aŭ apartaj personoj kaj tiamaniere kunligas per Esp. proletojn eĉ tute ne posedantaj la lingvon.

Poste korespondado jam estas efektivigata senpere de korespondantoj kun tradukhelpo de korespondrajtigito.

Tiamaniere ni esp-istoj utiligos nian Esp., kunligos ĉiujn laboristojn kaj akiros novan grandegan amason da adeptoj de internacia lingvo kiuj, povas esti, dume ne estas esp-istoj sed esperantiĝos iam nepre. Ĉiu laboristo havu interligon kun eksterlando.

Por komenco mi anoncas la adreson de jam starigita en Krimeo: Centra Krimea Korespond-Oficejo (Sovetio, Krimeo, Sebastopolo, Dvorec Truda, k. n-o 1, k-do

Ŝaber) kaj petas ĉiujn organizaĵojn, instituciojn kaj apartajn personojn sendi la leterojn.

Mi alvokas ĉiujn naciajn kaj lokajn organizaĵojn starigi ĉe si la aferon same kaj anonci siajn adresojn en "Sennaciulo".

V. Cerevko (SAT-ano 5503)

KORESPONDADO

TARIFO

Korespondado: Unu enpreso: Simpla trilinia anonco kostas 0,50 mk. or., ĉiu plia linio la samon.

Ni nur akceptas anoncojn kun samtempa pago.

MALLONGIGOJ: L = *letero.* PK = *poŝtkarto.* PI = *poŝtkartoj ilustritaj.* PM = *poŝtmarkoj.* bfl = *poŝtmarko sur bildflanko.* k. ĉ. l. = *kun ĉiuj landoj.* esp.aĵo = *esperantaĵo.*

Ĉiuj petantoj pri korespondado havas la devon, nepre respondi almenaŭ unu fojon al ĉiuj petoj koncernantaj la fakon, por kiu ili sin enskribigis.

Aŭstrio

— K-do *M. Scheithauer (2364) Wien III.* Blattg. 3/5. K-do Scheithauer petas k-don M. Gindin de "Sovetskaja Sibirij" en Novo-Nikolaevsk sciigi lin ĉu la tri leteroj alvenis aŭ ne.

Germanio

— *"Esperanto-Grupo Berlin-Nord"* dez. koresp. k. ĉ. l. pri ĉ. temoj, Adr.: k-do *Willi Kottke,* Lortzingstr. 9, *Berlin* n-ro 31.

— K-do *Fritz Teuber, Gödern b. Altenburg i. Th.* dez. koresp. k. ĉ. l. PI.

— K-do. *Arno Cössner,* Wernerstr. 40, *Dresden 28,* dez. koresp. k. ĉ. l. gek-doj preferinde estas ŝakludantoj.

— K-do *Georg Krellner,* Ferdinand Str. 22, *Werdau i. S..* dez. koresp. k. ĉ. l. Certe resp.

Holando

— K-do *G. Schurink,* Nieuwstraat 24, *Enschede,* dez. kor. pri lab. vivo, moroj k. kutimoj k. esp. movado. L. PI. nur kun Siberio, Japanio, k. Ĉinio.

— K-do *Nikolaj Karotam,* Cleefkade, 7, *Aalsmeer,* dez. koresp. kun gek-doj, havantaj spertojn pri organizo de intensa k. fruktiga laboro en SAT-grupoj k. lab.-esp. societoj.

Sovet-Unio

Adresŝango: K-do *Bogdano Hajrapetjan,* Persazneft, *Baku* (antaŭe en Teheran).

— Gelernantoj de 8 laborlernejoj, 200 j., pioniroj, dez. koresp. bezonas materialon por esp. ekspozicio, en la lernejoj. Adr.: K-do *Poniŝevski,* ul. Korolenko, 68-a *Kiev.*

— K-do *Georgo Filipov,* Holov-politosvita, ul. Artema, 29, Ĥarkov, pri signifo de esp. por lab.-rondoj.

— Komunista ĉelo kaj ĉelo de IRH de ruĝarmea regimento dez. koresp. kun alilandaj partiaj k. IRH-ĉeloj per PK., L. Respondo senprokrasta. Adr.: *Vladimir,* Obrazcovi polk.

— Pionira taĉmento dez. koresp. kun alilandaj pioniroj k. infanorganizaĵoj, PK., L. Respondo senprokrasta. Adr.: *Vladimir,* Centra Biblioteko.

— K-do *Nikolao Korolev,* ruĝarmeano, Obrazcov: Polk, *Vladimir,* k. ĉ. l. pri div. temoj.

— K-do *Nikolao Ŝitov,* Komsomolskaja, 26, *Dubovka,* Stalingr. gub. PK., PI., L. PM. k. ĉ. l.

— K-do *Petro Kovaldin,* Nemeckaja, 51, *Dubovka,* Stalingr. gub. L., PI., PK., PM. k. ĉ. l.

— K-dino *Zemskova Valentina,* ĵurnalistino, *Novonikolajevsk,* (Siberio), str. Komunistiĉeskaja, 82, dez. koresp. kun k-doj el ĉ. l.

— *"Ateistoj de nia klubo"* (adreso: Klub melnici Lenina, *Leningrad,* nevskaja Zaslava) dez. koresp. k. ĉ. l. pri ateismo.

— *"Kursanoj de esp. kurso"* dez. koresp. kun a. gelernantoj el ĉ. l. (16—29 jaraj). Adr.: *A. Bokarjov,* Ŝkola, II. stup. *Belaja Glina,* Salsk. okr. S.-K. Kraja.

— K-do *Anat. Bokarjov.* Ŝkola II. *st. Belaja Glina,* Salsk. okr. S.-K. Kraja. dez. koresp. k. ĉ. l. L., PK. kun 15—17 jaruloj.

— K-do *E. Miĥajlov, Zvanka,* Murmanskoj jel. dor. Elektriĉ. Stancia, dez. koresp. pri div. temoj.

— K-do *I. Jakovlev,* Novolesnaja, 9, kv. 6, *Moskvo,* dez. koresp. k. ĉ. l., kolektas PI., PM. bfl., papermonon.

— *"Lernantoj de Profesi-teknika lernejoj"* dez. koresp. kun ĉiul. metallaboristoj k. teknik-lernantoj pri vivo k. tekniko (Adr.: *Ĉita,* Sibirio, Kalininskaja, Profŝkola, *Esperanto-rondeto.*

— "Ĉirkaŭ 30 komparti-komjunular-IRH-ĉeloj k. junpioniraj trupoj" dez. koresp. diversteme kun similaj org-aĵoj ĉiulandaj k. nepre skribos unue laŭ ĉ. ricevitaj adresoj. La adresojn oni sendu al k-do *K. Faddeev,* Kamĉatskaja, 75, *Ĉita.*

— *"Dek geinstruistoj"* (Adr.: *Ĉita,* Sibirio, ugol Ussurijskoj i Puŝkinskoj, *Uĉitelskij Klub*) dez. koresp. esp. kun geinstruistoj tutmondaj pri pedagog. k. a. temoj.

K-doj socialdemokratoj!

Baldaŭ okazos *2. kongreso de Estonia Socialista Laborista Partio.* Dank' al politikaj cirkonstancoj regantaj en nia lando, ĉi organizajo estas *sola agadkampo* de l' subskribanto. Komenco jam estas farita kaj la *E. S. L. P. principe simpatias nian movadon. K-doj el proksimaj landoj* kaj precipe soc.-dem. frakcio de SAT *salutu la kongreson* kaj *klopodu* ĉe vialandaj soc.-dem. organizaĵoj, ke ili sendu fratsalutojn (en Esp-o!) al E. S. L. P.! Helpu nian malfacilan pioniran taskon *kaj pruvu* al la E. S. L. P. kaj samtempe al samcelaj vialandaj organizaĵoj *praktikan utilecon de esp-o* por laborista movado! Ne prokrastu — la kongreso komenciĝas la 28. dec.! Adresu: Kongreso de E. S. L. P. Tallinn, Estonio, S. Brokusmägi, 4.

Lab-ista Esperanto Societo en Tallinn.

Atentu!

Lab. Esp. landorganizacioj

La Laborista Esperanto Asocio por la germanlingvaj regionoj forsendis en nov. 1925 demandfoliojn al la Laboristaj Esperantistaj Landorganizacioj petante la komunikon de la membronombro ktp., por starigi statistikon pri la laborista esperantista movado entute. Ĝis nun kelkaj respondis, kaj ni petas, ke ĉiuj respondu, por havi klaran bildon pri nia movado en ĉiu lando. La rezultato estos sendota al ĉiuj. Esperante, ke ni ne vane petas, ni jam antaŭe dankas. La respondojn sendu al k-do H. Hempel, Leipzig-Neustadt, Neustädter Markt 6.

Mensch und Maschine de Weckerle Ĝi nur nun eldoniĝas. Opinio de germana k-do leginta tre valoras al mi. Vidu mian antaŭan peton.

Neuzitajn manuskriptojn ni ne resendas — Represo de artikoloj permesata nur, se oni citas la nomon de nia organo kaj sendas al Red. du ekz. de la represaĵo. **Jarabono:** Argentino 6 pesos; Aŭstrio 120000 kr.; Belgio 40 fr.; Brazilo 13 milr.; Britio 110 penc.; Bulgario 220 lev.; Ĉekoslovakio 60 kr. ĉ.; Danio 10 kr. d.; Estonio 650 mk.; Finnlando 70 mk.; Francio 40 fr. fr.; Germanio 8 mk. or.; Hispanio 13 peset., Hungario 8 kr. or.; Italio 50 lir.; Japanio 4.50 jen; Jugoslavio 130 din.; Litovio 16 lid.; Nederlando 6 guld.; Norvegio 14 kr. norv.; Polio 10 zlot.; Portugalio 40 esk.; Rumanio 350 lej Rusio 4 rubl. or.; Svedio 8 kr. sved.; Svisio 10 fr. svis.; Usono 2.50 dol. — Ankaŭ 1/4jare abonebla. Ponumera prezo: 0.20 mk.

Presejo: UNS-PRODUKTIVGENOSSENSCHAFT, LEIPZIG